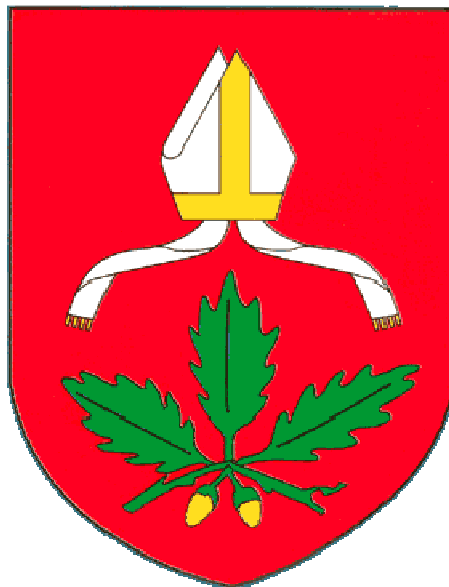

Załącznik do
Uchwały Nr XXXIII/217/1009
Rady Gminy Dąbrowa Biskupia
Z dnia 20 listopada 2009r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

Gmina Dąbrowa Biskupia

AKTUALIZACJA

grudzień 2008 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
WRAZ Z
PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
GMINY DĄBROWA BISKUPIA**

AKTUALIZACJA

**TOM I
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska**

Autorzy:

dr inż. Krzysztof Napieraj - kierownik zespołu,

mgr Monika Stańczak

Spis treści

1.	Wstęp	6
1.1.	Przedmiot i podstawa opracowania	6
1.2.	Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne	6
2.	Uwarunkowanie zewnętrzne	7
2.1.	Polityka ekologiczna państwa	7
2.2.	Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020	8
2.3.	Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010	9
2.4.	Powiat Inowrocławski	12
2.5.	Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2007 – 2013	15
3.	Ogólna charakterystyka Gminy	16
3.1.	Położenie i uwarunkowania z nim związane	16
3.2.	Stan przestrzeni	17
3.3.	Środowisko	17
3.4.	Społeczność	19
3.5.	Gospodarka	19
3.6.	Turystyka	19
4.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	20
4.1.	Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa	20
4.1.1.	Analiza stanu istniejącego	20
4.1.1.1.	Formy ochrony przyrody	20
4.1.1.2.	Problemy ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (miejsca lęgowe, miejsca postoju podczas przelotów, miejsca zimowania, przejścia pod drogami i autostradami)	23
4.1.2.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	24
4.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	25
4.2.1.	Analiza stanu istniejącego	25
4.2.2.	Przyjęte cele i priorytety	25
4.2.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji	26
4.3.	Ochrona gleb	26
4.3.1.	Analiza stanu istniejącego	26
4.3.1.1.	Tereny zdegradowane	27
4.3.1.2.	Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi	27
4.3.2.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	27
4.4.	Ochrona zasobów kopalin	28
4.4.1.	Analiza stanu istniejącego	28
4.4.1.1.	Charakterystyka warunków geologicznych na terenie gminy.	28
4.4.1.2.	Złoża kopalin	29
4.4.2.	Problematyka rekultywacji terenów poeksploatacyjnych	29
4.4.3.	Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji	30
5.	Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii	30
5.1.	Wodochłonność, materiałochłonność i energochłonność gospodarki	30
5.1.1.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	31
5.2.	Wykorzystanie energii odnawialnej	32
5.2.1.	Wykorzystanie energii wiatru	33
5.2.2.	Wykorzystanie energii z biomasy	33
5.3.	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i skutkami suszy	34
5.3.1.	Ochrona przed powodzią	34

5.3.2.	Ochrona przed suszą	34
5.3.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych.....	35
5.4.	Podsumowanie.....	35
6.	Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.....	36
6.1.	Gospodarka odpadami.....	36
6.2.	Gospodarka wodno-ściekowa.....	36
6.2.1.	Analiza stanu istniejącego	36
6.2.1.1.	Hydrografia.....	36
6.2.1.2.	Warunki hydrogeologiczne	37
6.2.1.3.	Wody podziemne	37
6.2.1.4.	Wody opadowe	38
6.2.1.5.	Wpływ rolnictwa na jakość wód.....	38
6.2.1.6.	Charakterystyka gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy.	39
6.2.1.7.	Problem nieużytkowanych studni i ujęć wody	40
6.2.1.8.	Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych	40
6.2.2.	Lista przedsięwzięć własnych gminy.....	41
6.2.3.	Wnioski	42
6.3.	Jakość powietrza i zmiany klimatu	43
6.3.1.	Analiza stanu istniejącego.....	44
6.3.1.1.	System zaopatrzenia w ciepło.....	45
6.3.1.2.	Obszary uciążliwości zapachowej	45
6.3.1.3.	Obszary uciążliwości spowodowanej przez ciągi komunikacyjne	46
6.3.1.4.	Obszary wymagające programów naprawczych	46
6.3.2.	Lista przedsięwzięć własnych gminy.....	46
6.4.	Oddziaływanie hałasu	47
6.4.1.	Stan istniejący.....	50
6.4.1.1.	Obszary narażone na hałas transportowy	50
6.4.1.2.	Identyfikacja miejscowych źródeł hałasu	50
6.4.1.3.	Obszary wymagające programów naprawczych	51
6.4.2.	Przewidywane kierunki zmian	51
6.4.3.	Lista przedsięwzięć własnych gminy.....	51
6.5.	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	51
6.5.1.	Analiza stanu aktualnego	52
6.5.2.	Przewidywane kierunki zmian	53
6.6.	Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe.....	53
6.6.1.	Analiza stanu istniejącego.....	55
6.6.2.	Cele i zadania do realizacji.....	55
7.	Narzędzia i instrumenty realizacji Programu	56
7.1.	Narzędzia i instrumenty programowo – planistyczne.....	56
7.1.1.	Kompetencje w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności	56
7.1.2.	Kompetencje w zakresie ochrony wód	57
7.1.3.	Kompetencje w zakresie ochrony powietrza.....	57
7.1.4.	Kompetencje w zakresie gospodarki odpadami	57
7.2.	Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska	57
7.2.1.	Ustawy	57
7.2.2.	Rozporządzenia	58
7.2.3.	Inne akty prawne.....	60
7.2.4.	Obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska	61
8.	Dostęp do informacji , edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa	62

9.	Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych	63
10.	Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska gminy Dąbrowa Biskupia.....	64
10.1.	Monitoring środowiska.....	64
10.1.1.	Ochrona przyrody i bioróżnorodności.....	64
10.1.2.	Ochrona powierzchni ziemi.....	65
10.1.3.	Ochrona powietrza.....	65
10.1.4.	Ochrona wód.....	65
10.1.5.	Gospodarowanie odpadami.....	65
11.	Spis tabel.....	66

1. Wstęp

1.1. *Przedmiot i podstawa opracowania*

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami gminy Dąbrowa Biskupia, która została sporządzona zgodnie z ustawowym obowiązkiem wynikającym z art. 17 ust 1 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity z 2008 r. Dz. U. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.).

Przedmiotowa aktualizacja powstała w oparciu o dane z następujących źródeł:

1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Dąbrowa Biskupia;
2. Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Dąbrowa Biskupia;
3. Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010;
4. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020;
5. Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami powiatu inowrocławskiego;
6. Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2007 – 2013;

1.2. *Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne*

Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami gminy Dąbrowa Biskupia sporządzony został w 2004 roku i przyjęty Uchwałą Nr XXII/120/2004 Rady Gminy Dąbrowa Biskupia z dnia 28 października 2004r.w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Dąbrowa Biskupia zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.).

Zadaniem Programu było doprowadzenie do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją, a także stworzenie warunków dla wdrażania wymagań prawa.

Przepisy ustawy w art. 17 nakładają obowiązek opracowywania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Struktura Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Dąbrowa Biskupia obejmuje:

1. Tom I Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska:
 - a) Omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem z podaniem ich stanu aktualnego,
 - b) Ocenę stanu wyjściowego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie.

2. Tom II Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami:
 - a) Charakterystykę stanu aktualnego gospodarki odpadami prowadzonej na terenie gminy,
 - b) Cele i zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
 - c) Proponowany system gospodarki odpadami komunalnymi.

2. Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1. Polityka ekologiczna państwa

Dokument „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” określa kierunki polityki ekologicznej Polski na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, i stanowi aktualizację „Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”. Potrzeba tej aktualizacji wynikała między innymi z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Sytuacja ta stworzyła, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego. Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów. Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym. Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym

żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka. Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020

„Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wizja Rozwoju do 2010”. Konieczność przeprowadzenia tej aktualizacji wynikała z istotnej zmiany zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007.2013, zawiera deklarację wdrożenia systemu polityki rozwoju regionalnego kraju, w którym podmiotami tej polityki będą rząd i samorządy województw, a regionalny efekt tego rozwoju skumulowanym efektem polityki regionalnej państwa i polityki rozwoju samorządu województwa. Z tego też względu istotnymi wytycznymi dla aktualizacji strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego były: projekt *Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013*, projekt *Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007.2013*, wybrane krajowe, sektorowe strategie rozwoju.

Cel nadrzędny dotychczasowej strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w zapisie:

poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

utrzymuje się jako cel nadrzędny prorozwojowych działań w wymiarze co najmniej najbliższej dekady. Jest to cel w pełni zgodny z zasadniczymi kierunkami rozwoju kraju proponowanymi przez Narodowy Plan Rozwoju i Narodową Strategię Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, a także proponowanymi celami polityki spójności Unii Europejskiej po 2006 r.

Na podstawie ogółu przesłanek do projekcji rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego: obecnych i przyszłych uwarunkowań rozwoju, potrzeb i aspiracji mieszkańców, wyzwania najbliższej przyszłości, wskazuje się:

- trzy priorytetowe obszary działań strategicznych,
- działania strategiczne (cele strategiczne),
- główne kierunki działań strategicznych (cele operacyjne).

W ramach Priorytetowego obszaru działania 2 Unowocześnienie struktury funkcjonalno – przestrzennej zidentyfikowano następujące działania strategiczne oraz główne kierunki działań strategicznych:

Działanie 2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej

2.1.1. Wspieranie procesów metropolizacji ośrodków stołecznych Bydgoszczy i Torunia

2.1.2. Rewitalizacja miast i wsi regionu

Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej

- 2.2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu
- 2.2.2. Unowocześnienie układów transportowych wewnątrzregionalnych
- 2.2.3. Rozwój i unowocześnienie pozostałej infrastruktury technicznej i mieszkalnictwa
- 2.2.4. Rozwój infrastruktury gospodarki wodnej

Działanie 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

- 2.3.1. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
- 2.3.2. Informatyzacja usług publicznych, zwłaszcza w administracji i zarządzaniu

Działanie 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej

- 2.4.1. Unowocześnianie infrastruktury usług społecznych
- 2.4.2. Kształtowanie sieci usług publicznych z punktu widzenia ich dostępności

Działanie 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego

- 2.5.1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego
- 2.5.2. Adaptacja dziedzictwa kulturowego do współczesnych potrzeb społecznych

Działanie 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego.

- 2.6.1. Utrwalanie, wzbogacanie systemu ekologicznego regionu
- 2.6.2. Rewaloryzacja środowiska przyrodniczego

2.3. Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010

Cele ekologiczne przyjęte w Programie Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010 z perspektywą na lata 2011-2014 stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie celów w zakresie ochrony środowiska sformułowanych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 i Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęte zostało zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu w celu poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa.

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju oraz realizacji celów szczegółowych, którymi są:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych, zwłaszcza jezior,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- zapobieganie powodziom i skutkom suszy,
- wdrożenie i prowadzenie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami,
- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej regionu, z ograniczeniem populacji obcych gatunków roślin i zwierząt,

- zwiększanie lesistości województwa,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych,
- ochrona złóż kopalin przed nieracjonalną eksploatacją,
- kształtowanie systemu obszarów chronionych i dostosowanie go do nowych uwarunkowań prawnych,
- przeciwdziałanie poważnym awariom i poważnym awariom przemysłowym.

Program określa również kierunki działań do roku 2010 oraz cele średniookresowe do roku 2014 w ujęciu:

1. systemowym
 - a) edukacja ekologiczna
 - stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa i zapewnienie jej szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie;
 - b) rozwój badań i postęp techniczny
 - zwiększenie roli wiedzy i innowacyjności w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego województwa;
 - ułatwienie procesu wdrażania nowych technologii środowiskowych i ekoinnowacji w gospodarce;
 - c) planowanie przestrzenne
 - zachowanie równowagi przyrodniczej w procesie organizacji przestrzeni województwa dla potrzeb społeczności i prognozowania rozwoju gospodarczego;
 - d) zarządzanie środowiskiem
 - stworzenie skutecznego systemu prawnych, ekonomicznych i finansowych instrumentów polityki ekologicznej zapewniających efektywne i terminowe realizowanie jej celów;
2. ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych
 - a) ochrona przyrody i krajobrazu
 - zachowanie dla przyszłych pokoleń terenów o wyróżniających się w skali regionu walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;
 - utrzymanie różnorodności biologicznej województwa na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu);
 - b) ochrona i zrównoważony rozwój lasów
 - kształtowanie właściwej struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej lasów;
 - wykorzystanie gospodarcze zasobów leśnych z zapewnieniem zachowania trwałości lasów oraz ich potencjału biologicznego, produkcyjnego i regeneracyjnego;
 - c) ochrona powierzchni ziemi i gleb
 - ochrona zasobów glebowych przed degradacją i nieracjonalnym użytkowaniem;
 - d) ochrona zasobów kopalin
 - ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalną eksploatację i minimalizowanie degradacji środowiska;
3. wykorzystywania surowców, materiałów, wody i energii
 - a) materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość
 - wzrost efektywności wykorzystania zasobów wodnych i surowcowych na cele gospodarcze;
 - zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki;
 - zapobieganie oraz ograniczenie powstawania odpadów u źródła a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko;

- b) kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy
 - trwałe i zrównoważony rozwój w gospodarowaniu zasobami wodnymi województwa oraz skuteczna ochrona przed powodzią i suszą;
- c) wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych
 - zwiększenie produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE) zgodnie z krajową polityką energetyczną kraju;
- 4. kierunków dalszej poprawy jakości środowiska
 - a) relacja „środowisko – zdrowie”
 - kontynuowanie procesu włączenia problematyki środowiskowego zagrożenia zdrowia do procedur zarządzania jakością środowiska;
 - zmniejszenie narażenia na czynniki szkodliwe w środowisku życia i pracy;
 - b) poprawa jakości wody
 - poprawa biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych;
 - unikanie niekorzystnych zmian stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych;
 - zapewnienie równowagi pomiędzy poborem i zasilaniem wód podziemnych;
 - zapewnienie redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych w celu ochrony wód powierzchniowych;
 - zakończenie programu budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000;
 - c) poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona klimatu
 - dalsza poprawa jakości powietrza w województwie skoncentrowana przede wszystkim na redukcji zanieczyszczeń obejmująca główne źródła: energetykę zawodową i procesy przemysłowe, transport, niską emisję;
 - zapobieganie niszczeniu warstwy ozonowej;
 - redukcja emisji gazów cieplarnianych zgodnie z ustaleniami zewnętrznymi;
 - d) poprawa klimatu akustycznego
 - zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu;
 - e) ochrona przed polami elektromagnetycznym
 - ochrona mieszkańców województwa przed ponadnormatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
 - dążenie do utrzymania poziomów pól elektromagnetycznych środowiska dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla terenów dostępnych dla ludności poniżej poziomów dopuszczalnych;
 - f) ochrona przed poważnymi awariami i poważnymi awariami przemysłowymi
 - ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi oraz środowiska;
 - zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych poprzez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takich awarii;
 - dążenie do zminimalizowania ryzyka wystąpienia poważnej awarii w tym awarii będącej następstwem transportu substancji niebezpiecznych;
 - dążenie do zminimalizowania ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej poprzez pełną identyfikację zakładów o dużym ryzyku i zakładów o podwyższonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;

2.4. Powiat Inowrocławski

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego powstała w oparciu o diagnozę stanu aktualnego wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. W Aktualizacji uwzględniono zmiany, jakie zaszły na przełomie ostatnich czterech lat w zakresie rozwoju infrastruktury, zmiany w stanie jakości wód, powietrza, gleb. Udostępnione wieloletnie plany inwestycyjne gmin oraz jednostek podległych Powiatowi pozwoliły wyodrębnić zadania na lata 2008-2010 z perspektywą na lata 2011-2015 jakie będą realizowane na terenie powiatu inowrocławskiego.

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody:
 - Renowacja terenów zielonych, w szczególności zabytkowych parków na terenie gmin;
 - Wspomaganie urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków;
 - Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody;
 - Restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów;
 - Waloryzacja przyrodnicza gmin;
 - Kontynuacja zadań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców gmin;
 - Rozwój i utrzymanie ścieżek dydaktycznych wraz z opisem przyrody;
 - Edukacja rolników w zakresie prawidłowej uprawy gruntów rolnych;
 - Popularyzacja, inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz rozwoju rolnictwa proekologicznego;
 - Wybudowanie ścieżek rowerowych w ciągu dróg powiatowych;
2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
 - Podniesienie wskaźnika lesistości powiatu przez stopniowe zalesianie terenów nie przydatnych dla rolnictwa;
 - Ochrona lasów prywatnych i kontrola ich stanu, pomoc przy tworzeniu uproszczonych planów urzędniowych;
 - Opracowanie Planu urzędni lasu na lata 2008-2017;
 - Wzmocnienie funkcji ochronnych lasów;
 - Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych;
 - Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu;
 - Tworzenie ścieżek edukacyjnych w lasach;
3. Ochrona gleb
 - Program powstawania gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych;
 - Doradztwo w zakresie zmniejszania chemizacji gleb;
 - Zmniejszenie erozji gleb poprzez zalesianie terenów;
 - Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych;
 - Wdrażanie rolnictwa ekologicznego – prowadzenie upraw bez użycia nawozów sztucznych, gospodarowanie opadami i energią w sposób mający niewielki wpływ na środowisko;
 - Bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych, wiejskich zbiorników wodnych w tym odmulenie, regulacja i renowacja koryt rzek i kanałów melioracyjnych;
 - Modernizacja i odbudowa systemów melioracji szczegółowej;
 - Kontrola wywozu odpadów z posesji oraz systematyczne rozszerzanie zasięgu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”;

- Bieżąca kontrola i likwidacja dzikich wysypisk odpadów;
4. Ochrona zasobów kopalni i wód podziemnych
- Inwentaryzacja istniejących ujęć wody i ich modernizacja;
 - Inwentaryzacja i likwidacja nieczynnych ujęć wody;
 - Realizacja prac związanych z weryfikacją pozwoleń wodnoprawnych;
 - Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminach;
 - Kontrola szczelności i likwidacja szamb;
 - Propagowanie dobrej praktyki rolniczej polegającej na stosowaniu właściwych dawek nawozów sztucznych i naturalnych;
 - Modernizacja sieci wodociągowych i ujęć wód celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych, przestarzałych i nie odpowiadających normom sanitarnym instalacji;
 - Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi, likwidacja nieczynnych ujęć wody;
 - Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych;
 - Ocena sposobu zagospodarowania ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych na terenach wiejskich i nieskanalizowanych;
 - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich lub o rozproszonej zabudowie w aglomeracjach RLM <2000;
5. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii
- Opracowanie i uchwalenie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
 - Opracowanie planu wykorzystania różnych technologii w zakresie termomodernizacji budynków;
 - Termomodernizacja budynków zarządzanych przez Gminy i powiat;
 - Podejmowanie działań stymulujących rozwój rynku surowców wtórnych;
 - Opracowanie i drożenie programu ograniczenia poboru wody na cele przemysłowe;
 - Wykorzystanie energii odnawialnej;
 - Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych;
 - Zachęcanie mieszkańców do wymiany źródeł energii cieplnej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia, o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko;
 - Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomase;
 - Prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie m.in. skutków spalania w piecach odpadów i węgla o niskich walorach grzewczych, systemów grzewczych oraz sposobów oszczędzania ciepła;
 - Opracowanie projektów możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla gmin;
 - Wspieranie inicjatyw w zakresie wykorzystywania energii odnawialnej;
6. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią
- Utworzenie bazy danych i systemu wymiany informacji oraz współdziałania w systemie ochrony przeciwpowodziowej;
 - Realizacja przedsięwzięć z zakresu renowacji oraz wymaganej odbudowy cieków naturalnych i urządzeń melioracji wodnych podstawowych;
 - Podejmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych;

- Działania na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących;
 - Modernizacja obiektów i urządzeń przeciwpowodziowych;
 - Współpraca z minami przy opracowywaniu koncepcji programowej małej retencji;
 - Działania na rzecz wyznaczania części nieruchomości umożliwiających dostęp do wody;
 - Modernizacja i odbudowa systemów melioracyjnych;
7. Poprawa jakości środowiska
- Ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej;
 - Identyfikacja i sporządzenie wykazów terenów wokół dróg z przekroczeniami poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem;
 - Opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej;
 - Prowadzenie badań kontrolnych poziomu hałasu komunikacyjnego przy drogach krajowych i wojewódzkich;
8. Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
- Lokalizacja terenów zabudowy mieszkaniowej lub innej przeznaczonej na pobyt stały ludzi w zasięgu linii elektroenergetycznych 110 kV po uprzednim wykonaniu badań poziomu pól elektroenergetycznych w środowisku;
 - Lokalizacja obiektów emitujących pola elektroenergetyczne w miejscach niedostępnych dla ludzi;
 - Minimalizacja liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizowanie urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej ze względu na ochronę krajobrazu;
 - Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi w zakresie nadzoru nad obiektami emitującymi pola elektroenergetyczne;
9. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i klęsk żywiołowych
- Modernizacja i wyposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego remiz OSP;
 - Utrzymanie we właściwym stanie technicznym dróg, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych;
 - Opracowanie i realizacja lokalnego systemu zagospodarowania padłych zwierząt;
 - Budowa chodników wzdłuż dróg;
 - Rozważenie możliwości zimowego utrzymania dróg bez lub przy minimalnym udziale stosowania środków chemicznych;
 - Podejmowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
 - Wsparcie działań na rzecz prawidłowego zagospodarowania obornika, gnojowicy, gnojówki fermach zwierząt gospodarskich;
 - Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia;
 - Kontrola przestrzegania normy „ADR” o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych.

2.5. Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2007 – 2013

Wieloletnie planowanie i etapowanie poszczególnych zamierzeń, wyznaczanie celów strategicznych pozwala stworzyć spójną wizję rozwoju, którą można zrealizować dzięki analizie stanu obecnego, tzn. poprzez dostrzeżenie szans i zagrożeń, minimalizację wpływu czynników zewnętrznych i wewnętrznych oraz maksymalne wykorzystanie wszystkich walorów, mocnych stron i możliwości. Strategia Rozwoju jest bardzo ważnym dokumentem planistycznym, wskazującym kierunki rozwoju wspólnoty samorządowej.

W „Strategii...” wyznaczono cztery cele strategiczne:

Cel strategiczny nr 1 Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę.

Cele operacyjne:

1. Opracowanie i wdrożenie systemu obsługi interesantów z uwzględnieniem standardów europejskich.
2. Wdrożenie w gminie metod zarządzania jakością.
3. Poprawa estetyki gminy.
4. Zapewnienie i dostarczenie wysokiej jakości usług komunalnych.
5. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy w zakresie komunikacji.
6. Zapewnienie skutecznej i łatwo dostępnej ochrony zdrowia.

Cel strategiczny nr 2 Wzrost konkurencyjności gospodarczej gminy.

Cele operacyjne:

1. Pozyskanie inwestorów.
2. Utrzymanie istniejącego kapitału.
3. Zwiększenie wykorzystania dostępu środków finansowych spoza budżetu gminy.
4. Rozwijanie specjalistycznej produkcji rolnej.
5. Zwiększenie dostępu do rynków zbytu.
6. Rozwijanie przedsiębiorczości wśród rolników jako sposobu uzyskiwania przez nich dodatkowych dochodów.
7. Budowa i rozwój infrastruktury drogowej.
8. Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej.
9. Przygotowanie terenów pod inwestycje na terenie gminy.
10. Przygotowanie technicznych warunków inwestowania w gminie.
11. Przyciągnięcie zewnętrznych inwestorów z branży przetwórstwa rolnego i leśnego.
12. Dostarczenie wiedzy o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej.
13. Udzielenie wsparcia przedsiębiorcom w początkowym okresie działania.
14. Opracowanie polityki promocji gminy.
15. Stworzenie ram organizacyjnych do współpracy zagranicznej i pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel.

Cel strategiczny nr 3 Integracja i rozwój społeczności lokalnej.

Cele operacyjne:

1. Aktywizacja i partnerstwo mieszkańców.
2. Poprawa bazy lokalowej i wyposażenia wiejskich ośrodków kultury.
3. Wielofunkcyjna szkoła otwarta na środowisko - szkoła jako ośrodek kultury, oświaty i sportu.
4. Szkoła z nowoczesnym wyposażeniem i zapleczem.
5. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
6. Stworzenie systemu informacji w gminie.
7. Budowanie lokalnego patriotyzmu.
8. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
9. Stworzenie warunków do rekreacji na terenie gminy.
10. Kształtowanie w społeczeństwie nawyku dbałości o własne zdrowie.
11. Zwiększeniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny nr 4 Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Cele operacyjne:

1. Modernizacja i rozwój infrastruktury chroniącej środowisko, wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.
2. Propagowanie i wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem źródeł energii odnawialnej.
3. Wspieranie przedsięwzięć w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska.
4. Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców gminy.

3. Ogólna charakterystyka Gminy

3.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

Gmina Dąbrowa Biskupia leży w zachodniej części powiatu inowrocławskiego, nad Kanałem Parchańskim. Od wschodu graniczy z gminą Zakrzewo, od południa z gminą Kruszwica, od zachodu z gminą Inowrocław, a od północy z gminą Gniewkowo. Zajmuje powierzchnię 147 km² (12% powierzchni powiatu inowrocławskiego) i jest zamieszkała przez 5231 osób, w tym 2633 kobiet.

Rysunek 1 Położenie gminy Dąbrowa Biskupia w powiecie inowrocławskim [źródło: www.zpp.pl]

Na terenie gminy znajdują się 860 gospodarstwa rolne, 28 wsi i 20 sołectwa. Położenie gminy Dąbrowa Biskupia pośrodku trójkąta Inowrocław - Toruń - Włocławek jak również w sąsiedztwie znaczących ośrodków gospodarczych: Gniewkowo, Kruszwica, Inowrocław - nie pozostaje bez znaczenia dla lokalizacji inwestycji.

3.2. Stan przestrzeni

Gmina posiada typowo rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują 10 989 ha. Przeważają czarne ziemie oraz gleby brunatne. Stanowią one w większości I - IIIa klasę użytków rolnych.

3.3. Środowisko

Gmina Dąbrowa Biskupina położona jest w południowo – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego w obrębie tzw. Równiny Inowrocławskiej, stanowiącej mezoregion w obrębie makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego. Obszar gminy położony jest w większości na terenie wysoczyzny morenowej dennej – płaskiej i częściowo falistej charakteryzującej się niewielkimi deniwelacjami rzędu 2 – 5 m. Nachylenia są małe i nie przekraczają na ogół 2 – 3% na terenach wysoczyzny płaskiej i do 5% w strefach występowania moreny falistej.

Cały obszar gminy pokrywają utwory czwartorzędowe, należące do starszych faz zlodowacenia bałtyckiego. Zlodowacenie to pozostawiło gliny morenowe, zalegające na utworach interglacialnych lub glinach zlodowacenia środkowo – polskiego. Gliny są miejscami przedzielone piaskami interstadialu.

Piaski fluwiogłacyjne występują na znacznie mniejszych obszarach w obrębie wysoczyzny, w strefie kontaktowej z dolinami. Piaski te są na ogół przewiane i tworzą szereg wydym, pokrytych nielicznymi na terenie gminy zespołami leśnymi.

Najmłodsze utwory – holocenijskie zalegają w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpornych. Są to mady i piaski rzeczne częściowo torfy.

Na większej części terenu gminy występują w podłożu, pod utworami czwartorzędowymi, utwory trzeciorzędu. Są to ility toruńskie eocenu z wkładkami mułków, mioceńskie piaski drobne często z pyłem węgla brunatnego oraz ility poznańskie pliocenu. Pod trzeciorzędem występują niekiedy utwory kredowe a pod nimi utwory jurajskie.

Obszar gminy pokrywają przeważnie czarne ziemie właściwe i niedokształcone oraz gleby brunatne. Stanowią one w większości I – III a klasę użytków rolnych. Gleby niższych klas występują głównie w przywodnych obniżeniach, lub w rejonie występowania piasków przewianych.

Gmina Dąbrowa Biskupina pozbawiona jest praktycznie wód powierzchniowych. Na jej terenie znajduje się Kanał Parchański, odwadniający gminę poprzez Tażynę do Wisły.

Strefę wysoczyzny polodowcowej charakteryzuje bardzo nieregularne zaleganie I poziomu wód gruntowych. Występuje ono na różnych głębokościach w nieregularnych przewarstwieniach piaszczysto – żwirowych przy czym głębokość zalegania tego zwierciadła uzależniona jest od głębokości występowania stropu utworów trudno przepuszczalnych, bądź przewarstwień piaszczystych w glinach. Głębsze zaleganie wód gruntowych obserwuje się na wyższych partiach wysoczyzny. Natomiast płytsze od 2 m zaleganie wód gruntowych stwierdza się w obrębie prawie płaskich nisko położonych partiach wysoczyzny.

W utworach spoistych (glinach, glinach piaszczystych, piaskach gliniastych) liczne są wody „wierzchówkowe” płytsze niż 2 m, utrzymujące się w soczewkach piaszczysto – żwirowych, na stropie glin. Liczne są też sączenia w obrębie utworów spoistych.

Na terenie gminy wody zmineralizowane z głębszego podłoża przenikają nawet do utworów czwartorzędowych.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy są przeciętne. Rolniczy charakter gminy sprawia, że lasy zajmują jedynie 19,02 % powierzchni ogólnej. Panującym typem są bory sosnowe, w większości bory świeże i suche. Siedliska wilgotne porastają olsy.

Zachodnia i północno – zachodnia część gminy położona jest w strefie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich.

Obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 1700 ha, przy czym obejmuje on głównie kompleks leśny wykształcony na słabych glebach i piaskach przewianych. Ustanowiony on został Rozporządzeniem nr 145/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1994 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów chronionego krajobrazu w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 10. poz. 102).

Na terenie gminy znajdują się także 2 rezerwaty przyrody: „Rejna” i „Balczewo”.

Rezerwat „Rejna”, o powierzchni 5.8 ha, utworzony Zarządzeniem nr 22 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 stycznia 1962 r. jest rezerwatem florystycznym. Obejmuje on fragment boru mieszanego z wiśnią karłowatą.

Rezerwat „Balczewo” jest rezerwatem faunistycznym, utworzonym dla ochrony ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych. Zajmuje on powierzchnię 24.4 ha. Powstał na mocy Zarządzenia nr 14 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 stycznia 1963 r. Rezerwat obejmuje bagno porośnięte na całej powierzchni trzciną, turzycą oraz kępami wierzby krzaczastej.

Oba rezerwaty posiadają dostateczną otulinę w postaci kompleksów leśnych.

Z inicjatywy Nadleśnictwa Gniewkowo utworzonych zostało 12 użytków ekologicznych, obejmujących tereny bagienne.

Ponad 20 okazów drzew różnych gatunków rosnących na terenie gminy objętych zostało indywidualną ochroną i ustanowiono je pomnikami przyrody.

3.4. Społeczność

Gmina Dąbrowa Biskupia jest jedną z czterech gmin wiejskich na terenie powiatu inowrocławskiego. Gęstość zaludnienia w gminie należy do niższych w województwie kujawsko-pomorskim i wynosi 36 osób/km². Sieć osadniczą gminy tworzy 28 miejscowości. Najludniejszą miejscowością jest wieś Dąbrowa Biskupia. Sieć osadniczą gminy Dąbrowa Biskupia należy uznać za dosyć rozdrobnioną, wieś Dąbrowa Biskupia koncentruje zaledwie 11% mieszkańców, a 3 największe – niecałą ¼ ogółu mieszkańców gminy. Fakt dużego rozproszenia mieszkańców jest raczej niekorzystny, utrudnia wyposażenie w infrastrukturę techniczną i powoduje mniejszą dostępność obiektów infrastruktury społecznej.

3.5. Gospodarka

Gmina Dąbrowa Biskupia ma charakter rolniczy. Dominuje rolnictwo indywidualne, ukierunkowane głównie na zaopatrzenie zakładów warzywno-owocowych i produkcję buraka cukrowego. W strukturze zasiewów dominują zboża (pszenica, żyto, jęczmień, pszenżyto, mieszanki zbożowe), kukurydza, buraki cukrowe, rośliny okopowe pastewne, warzywa gruntowe i truskawki.

Wśród zwierząt hodowana jest głównie trzoda chlewna i bydło. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje kilku producentów drobiu oraz kilka gospodarstw specjalizujących się w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Gmina nie leży w bezpośrednim sąsiedztwie dużych ośrodków o charakterze miejskim, oferujących rynek zbytu i miejsca pracy, co znacznie utrudnia prowadzenie działalności usługowej i często uniemożliwia znalezienie pracy.

Niemniej jednak działa tu kilka większych zakładów przemysłowych i instytucji powiązanych przede wszystkim z rolnictwem. Są to m.in.: Zakłady Mięsne „VIANDO” w Radojewicach, Mieszalnia Pasz „SOBROL” w Ośnieszczewie, tartak w Modliborzycach, Fabryka Maszyn Rolniczych „Agrometr - Kujawy” w Dąbrowie Biskupiej, Firma Wielobranżowa „DA-MA-DO” w Nowym Dworze, PPUH „HYDROMARB-BIS” regeneracja siłowników, lewarków, pomp w Stanominie, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „EWITA” w Wonorzu, Zakład Wielobranżowy, Handel- Usługi „TAK” w Wonorzu.

Kilka mniejszych podmiotów gospodarczych zajmuje się zaopatrzeniem rolnictwa w pasze, środki ochrony roślin itp. W miejscowości Chlewiska oraz w Dąbrowie Biskupiej działają stacje paliw.

3.6. Turystyka

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia warunki do uprawiania turystyki są niekorzystne. Brakuje bazy noclegowej, szlaków pieszych, rowerowych i wodnych. Na terenie gminy brak jest jezior oraz rzek, co uniemożliwia realizację takich form rekreacji jak: żeglarstwo, wędkarstwo, czy plażowanie.

Atrakcję gminy stanowią natomiast lasy i bagna, umożliwiające rozwój łowiectwa. W gminie działa 5 kół łowiecki. Ścieżki edukacyjne na terenie Leśnictwa Balczewo oraz ścieżki rekreacyjne umożliwiają uprawianie turystyki pieszej. Na terenie gminy znajdują się zabytkowe obiekty sakralne i świeckie.

4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

4.1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

Rolniczy charakter gminy Dąbrowa Biskupia sprawia, że lasy zajmują jedynie około 19% powierzchni ogólnej. Panującym typem są bory sosnowe, w większości bory świeże i suche. Siedliska wilgotne porastają olchy. W tak przekształconym krajobrazie na stan i jakość środowiska przyrodniczego mają wpływ czynniki:

1. agrotechniczne
 - chemizacja, zanieczyszczenia, eutrofizacja;
 - mechanizacja prac polowych i leśnych;
 - ubytek starych drzew i drzewostanów;
 - wypalanie traw i ściernisk;
2. przekształcenia w środowisku
 - melioracje osuszające;
 - likwidacja miedz, zadrzewień śródpolnych, drobnych zbiorników wodnych.

4.1.1.1. Formy ochrony przyrody

Zachodnia i północno – zachodnia część gminy, w okolicach Rejny, Niemojewa i Radojewic, położona jest w strefie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich. Obszar ten zajmuje na terenie gminy powierzchnię ok. 1700 ha, przy czym obejmuje on głównie kompleks leśny wykształcony na słabych glebach i piaskach przewianych.

Ustanowiony on został Rozporządzeniem nr 145/95 Wojewody Bydgoskiego z dnia 17 sierpnia 1994 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 9/91 z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów chronionego krajobrazu w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 10, poz. 102).

Na terenie gminy znajdują się dwa rezerwaty przyrody: „Rejna” i „Balczewo”. Rezerwat „Rejna”, o powierzchni 5,8 ha, utworzony Zarządzeniem nr 22 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 stycznia 1962 r. jest rezerwatem florystycznym. Obejmuje on fragment boru mieszanego z wiśnią karłowatą.

Rezerwat „Balczewo” jest rezerwatem faunistycznym, utworzonym ze względów naukowych i dydaktycznych dla ochrony miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych. Zajmuje on powierzchnię 24,4 ha. Powstał na mocy Zarządzenia nr 14 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 stycznia 1963 r. Rezerwat obejmuje bagno porośnięte na całej powierzchni trzciną, turzycą oraz kępami wierzby krzaczastej.

Oba rezerwaty posiadają otulinę w postaci kompleksów leśnych.

Z inicjatywy Nadleśnictwa Gniewkowo utworzonych zostało 12 użytków ekologicznych, obejmujących tereny bagienne:

1. Bagno o powierzchni 1,93 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 225/1, 225/2 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225f leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 445.
2. Bagno o powierzchni 7,06 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 225/1 oraz obrębu Niemojewe jako część działki nr 225/2 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225g,i leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 444.
3. Bagno o powierzchni 3,76 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr: 221/2, 222/2, 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr: 221 g, 222f, 234b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 447.
4. Bagno o powierzchni 23,40 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 224 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 224i leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 450.
5. Bagno o powierzchni 0,63 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 448.
6. Bagno o powierzchni 1,94 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 449.
7. Bagno o powierzchni 1,60 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 233, 239 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 233h, 239b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 451.
8. Bagno o powierzchni 0,69 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 452.

9. Bagno o powierzchni 0,37 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia), stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 453.
10. Bagno o powierzchni 0,23 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234g leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 454.
11. Bagno o powierzchni 4,96 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 234, 235/1 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 234i leśnictwa Rejna i 235d leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa.
12. Bagno o powierzchni 10 ha znajdujące się w obrębie wsi Nowy Dwór na działce o numerze 59, stanowiące własność prywatną.

Ponad 20 okazów drzew różnych gatunków rosnących na terenie gminy objętych zostało indywidualną ochroną i ustanowiono je pomnikami przyrody.

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody

Lp.	Obiekt	Wymiary /obwód w pierśnicy/	Lokalizacja	Nr rejestru wojewódzkiego
1.	Lipa drobnolistna	530 cm	Park wiejski w Bąkowie	938
2.	Dąb szypułkowy	320 cm	Park dworski w Dziewie	939
3.	Dąb szypułkowy	380 cm	Park wiejski w Głojkowie	940
4.	Dąb szypułkowy	360 cm	Park wiejski w Głojkowie	940
5.	Dąb szypułkowy	350 cm	Park dworski w Niemojewie	941
6.	Grusza pospolita	250 cm	Park dworski w Pieczyskach	942
7.	Topola szara dwuwierzchołkowa	350/350cm	Park dworski w Pieczyskach	942
8.	Lipa drobnolistna	320 cm	Park wiejski w Pieraniu	943
9.	Dąb szypułkowy	605 cm	Park dworski w Radojewicach	205
10.	Dąb szypułkowy	490 cm	Park dworski w Radojewicach	205
11.	Dąb szypułkowy	400 cm	Park dworski w Radojewicach	205
12.	Dąb szypułkowy	356 cm	Park dworski w Radojewicach	205
13.	Dąb szypułkowy	305 cm	Park dworski w Radojewicach	205

14.	Dąb szypułkowy	286 cm	Park dworski w Radojewicach	205
15.	Dąb szypułkowy	605 cm	Radojewice	206
16.	Wiąz szypułkowy	320 cm	Park dworski w Sobiesiernie	944
17.	Grusza pospolita	220 cm	Park dworski w Sobiesiernie	944
18.	Topola szara	320 cm	Park dworski w Sobiesiernie	944
19.	Lipa srebrzysta	400 cm	Park dworski w Zagajewicach	945
20.	Lipa szerokolistna	340 cm	Park dworski w Zagajewicach	945
21.	Wiąz szypułkowy	340 cm	Park dworski w Zagajewicach	945
22.	5 Topoli białych	od 360 cm do 340 cm	Park dworski w Zagajewicach	945
23.	Kasztanowiec biały	300 cm	Park dworski w Zagajewicach	945
24.	Dąb szypułkowy	330 cm	Oddział 170b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo, Nadleśnictwa Gniewkowo – miejscowość Rejna	207
25.	Dąb szypułkowy	290 cm	Oddział 170b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo, Nadleśnictwa Gniewkowo – miejscowość Rejna	207

4.1.1.2. Problemy ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (miejsca lęgowe, miejsca postoju podczas przelotów, miejsca zimowania, przejścia pod drogami i autostradami)

Na terenie gminy większa część powierzchni podlega przemianom antropogenicznym. Wynika to z zagospodarowania obszaru głównie dla potrzeb rolniczych oraz rozwoju miejscowości. Roślinność ogranicza się do parków wiejskich, parków dworskich a także nasadzeń drzew i krzewów owocowych i ozdobnych oraz uprawy ogródków przydomowych z rabatami kwiatowymi, warzywami i trawnikami. W skład fauny wchodzi głównie zwierzęta hodowlane i udomowione (psy i koty).

Stosowanie nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin oraz jednostronny sposób użytkowania gruntów w znaczącym stopniu zmieniły naturalny charakter obszaru gminy. Podstawową roślinnością trwałych użytków zielonych są trawy, takie jak: kostrzewa łąkowa, tymotka łąkowa, kupkówka łąkowa, życzyca wielokwiatowa, wyczyniec łąkowy, rajgras wyniosły, stokłosa wyniosła oraz motylkowe: koniczyna czerwona, koniczyna biała, lucerna chmielowa i inne, a także zioła mające właściwości terapeutyczne, jak: krwawnik, mniszek, macierzanka, marchew łąkowa, przewrotnik, babka

lancetowata, szałwia, dziurawiec, mięta, rdest ptasi. Na stanowiskach podmokłych rozprzestrzeniają się turzyca, wełnianka i sit.

Na polach, łąkach, pastwiskach, a szczególnie na brzegach cieków wodnych, napotkać można kępy drzew, stanowiące miejsce bytowania dla mniejszych i większych przedstawicieli świata zwierząt.

Rolnicza działalność człowieka, przeznaczenie znacznych arealów powierzchni pod uprawę roli oraz rozwój hodowli zwierząt gospodarskich spowodował ograniczenie naturalnych siedlisk dzikich zwierząt.

Przyczyny zagrożeń flory.

Przemiany zachodzące w szacie roślinnej pod wpływem działalności człowieka są coraz intensywniejsze.

Wyrazem przemian antropogenicznych jest:

- ubożenie taksonów roślinnych;
- rozprzestrzenianie się gatunków na siedliska wytworzone przez człowieka;
- wzbogacanie flory o gatunki obcego pochodzenia.

Przyczynami tych zmian są:

- wypalanie traw i ściernisk;
- osuszanie gruntów;
- skażenie powietrza, wód i gleby.

4.1.2. Lista przedsięwzięć własnych gminy

Ochrona cennych ekosystemów lub obiektów powinna być priorytetem w działaniach związanych z ochroną przyrody. Podniesienie bioróżnorodności wpłynie na równowagę i trwałość wielu ekosystemów mających znaczenie lokalne.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących działań:

1. przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji przyrodniczej;
2. wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg;
3. wykonanie opracowań ekofizjograficznych;
4. uporządkowanie i zagospodarowanie parku wiejskiego w Zagajewicach;
5. uporządkowanie i zagospodarowanie parku wiejskiego oraz stawów w Radojewicach;
6. przejęcie i zagospodarowanie dworku Władysława Sikorskiego oraz uporządkowanie parku dworskiego;
7. utworzenie nowych parków wiejskich oraz miejsc rekreacji;
8. uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych (zieleń niska, zieleń średnia i wysoka, oczka wodne itp.);
9. podejmowanie działań (uchwały rad gminy) w sprawie obejmowania ochroną: pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych;
10. ochrona, utrzymanie i tworzenie brakujących korytarzy ekologicznych;
11. uwzględnianie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i w planach miejscowych potrzeb związanych z rozwojem turystyki;
12. promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego;
13. promocja rozwoju gospodarstw agroturystycznych;
14. utworzenie punktu informacji turystyczno-przyrodniczej;

15. utworzenie ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych;
16. restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów itp.;
17. sprawnie funkcjonujące „centra edukacji przyrodniczej” promujące walory ekologiczne powiatu i gminy;
18. edukacja rolników w zakresie prawidłowego użytkowania gruntów rolnych;

4.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1. Analiza stanu istniejącego

Gmina Dąbrowa Biskupia nie zalicza się do gmin o dobrze rozwiniętej funkcji leśnej; powierzchnia lasów i gruntów leśnych wynosi w gminie ponad 3 tys. ha, co kształtuje lesistość na poziomie około 19% przy średniej lesistości wynoszącej w województwie 23,1%. Lasy w przeważającej części są publiczne w zarządzie Lasów Państwowych należących do Nadleśnictwa Gniewkowo. Obszar Nadleśnictwa Gniewkowo podzielony jest na dwa obręby leśne: Gniewkowo i Otłoczyn, a każdy z nich na 9 leśnictw. Powierzchnia całkowita Nadleśnictwa wynosi 22 858 ha. Największe kompleksy leśne położone są we wsiach: Chlewiska, Dąbrowa Biskupia, Mleczkowo, Nowy Dwór, Parchanie, Radojewice i Rejna. Lasy Nadleśnictwa wchodzi w skład kompleksu leśnego Puszczy Bydgoskiej, ciągnącego się od Torunia do Nakła stanowiącego własność państwową jako tzw. bory królewskie.

Nadleśnictwo Gniewkowo położone jest w obecnym układzie administracyjnym w województwie kujawsko-pomorskim, z powiatami toruńskim, aleksandrowskim i inowrocławskim. Ze względu na położenie pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi i specyficzne ukształtowanie terenu – wielkie kompleksy wydm śródlądowych, prawie całość lasów Nadleśnictwa to lasy ochronne. Z podobnych względów większość lasów uznano za obszar chronionego krajobrazu. Na terenie Nadleśnictwa utworzone zostały dwa rezerваты: „Balczewo” z łęgowiskami ptactwa błotnego i „Rejna” – ze stanowiskami wisienki karłowatej.

Bardzo ubogie gleby Nadleśnictwa, powstałe na piaskach rzecznych i wydmowych, warunkują typ szaty roślinnej. Są to w większości bory sosnowe z rzadkim podszytem lub bez niego, bardzo silnie narażone na pożary. Z poszczególnych gatunków drzew najczęściej powierzchni zajmują sosna i modrzew (około 90%) dąb i jesion, a w dalszej kolejności brzoza, akacja, olcha, świerk, buk, topola, grab, lipa. Wśród typów siedliskowych dominuje bór świeży. Przeciętna zasobność na 1 ha powierzchni zalesionej wynosi ok. 170 m³.

Część Nadleśnictwa w obrębie Otłoczyn jest wykorzystywana jako poligon wojskowy i niedostępna dla społeczeństwa. Przez teren Nadleśnictwa przebiega wiele uczęszczanych dróg publicznych, w tym międzynarodowa E-1 i droga krajowa nr 15.

4.2.2. Przyjęte cele i priorytety

Narastająca od lat degradacja środowiska przyrodniczego i wzmożone oddziaływanie niekorzystnych czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych stanowią coraz większe zagrożenie dla lasów gmin powiatu inowrocławskiego. Te negatywne zjawiska skłaniają do stopniowego przeprofilowania działalności gospodarczej w kierunku zrównoważonej gospodarki leśnej, kierującej się następującymi zasadami:

- koncentracją lasu trwałego,
- zasadą powszechnej ochrony lasów,
- dalszym powiększeniem zasobów leśnych,

- prowadzeniem obok produkcyjnej, proekologicznej i środowiskotwórczej gospodarki leśnej.

4.2.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji

1. Przygotowanie programu zalesiania w oparciu o wykaz gruntów wyłączanych z produkcji rolnej,
2. Zalesianie gruntów porolnych i gleb zdegradowanych,
3. Prowadzenie zadrzewień śródpolnych (w gminach wykorzystanie środków gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej),
4. Współpraca z Nadleśnictwem Gniewkowo przy opracowywaniu „planów przebudowy drzewostanu” w celu dostosowania do naturalnej mozaikowości siedlisk,
5. Wzmoczenie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych,
6. Utworzenie szlaków pieszych i rowerowych przez tereny leśne w celach krajoznawczych i poznawczych,
7. Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu,
8. Utworzenie leśnych ścieżek edukacyjnych.

4.3. Ochrona gleb

4.3.1. Analiza stanu istniejącego

Obszar gminy Dąbrowa Biskupia położony jest w większości na terenie wysoczyzny morenowej dennej – płaskiej i częściowo falistej charakteryzującej się niewielkimi deniwelacjami rzędu 2-5 m. Nachylenia są małe i nie przekraczają na ogół 2 – 3 % na terenach wysoczyzny płaskiej i do 5% w strefach występowania moreny falistej.

Cały obszar gminy pokrywają utwory czwartorzędowe. Ich miąższość waha się w granicach 20 – 70 m. Utwory czwartorzędowe należą do starszych faz zlodowacenia bałtyckiego. Zlodowacenie to pozostawiło gliny morenowe miąższości kilku – kilkunastu metrów. Gliny te zalegają na utworach interglacialnych lub glinach zlodowacenia środkowo – polskiego. Gliny są miejscami przedzielone piaskami interstadiału – miąższości kilku metrów. W obrębie wysoczyzny polodowcowej występują w przewadze gliny morenowe, niekiedy piaski zwałowe. Piaski fluwioglacjalne występują na znacznie mniejszych obszarach w obrębie wysoczyzny, w strefie kontaktowej z dolinami. Piaski te są na ogół przewiane i tworzą szereg wydm, pokrytych nielicznymi na terenie gminy zespołami leśnymi.

Najmłodsze utwory – holoceny zalegają w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpływowych. Są to mady i piaski rzeczne częściowo torfy. Na większej części terenu gminy występują w podłożu, pod utworami czwartorzędowymi, utwory trzeciorzędowe. Utwory trzeciorzędu starszego to tzw. ily toruńskie eocenu z wkładkami mułków. Trzeciorząd młodszy reprezentują mioceńskie piaski drobne często z pyłem węgla brunatnego. Miąższość utworów piaszczystych wynosi 20 – 30 m. Strop utworów mioceńskich znajduje się na głębokości 60 – 80 m. Najmłodszymi utworami trzeciorzędowymi są tzw. ily poznańskie pliocenu.

Pod trzeciorzędem występują niekiedy utwory kredowe. Ich brak zanotowano m.in. w okolicach Radojewic. Ogólna miąższość tych utworów jest rzędu 180 m.

Strop utworów jurajskich zalegających pod utworami kredy znajduje się na głębokości 120/130 m do ok. 175 m.

Gmina Dąbrowa Biskupia ma charakter wiejski ze znaczą przewagą użytków rolnych. Gleby na terenie gminy posiadają korzystny poziom przydatności rolniczej. Przeważająca część powierzchni użytków rolnych ma odczyn obojętny i lekko kwaśny.

Wysoki potencjał produkcyjny gleb ma wpływ na strukturę zasiewów. Dominującym kierunkiem produkcji roślinnej jest produkcja zbóż. Postęp technologiczny, mechanizacja prac i wdrożenie nowoczesnych metod gospodarowania spowodowały wzrost jednostkowych wydajności upraw.

4.3.1.1. Tereny zdegradowane

Do terenów zdegradowanych na obszarze gminy zalicza się tereny „dzikich składowisk” odpadów. Ponadto w miejscowości Stanomin zlokalizowane jest Składowisko Odpadów Komunalnych. Opis dotyczący składowiska zamieszczono w „Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Gminy Dąbrowa Biskupia”.

4.3.1.2. Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi

Proces przeobrażania i niszczenia powierzchni ziemi przebiega nieustannie. Jeżeli jest wywoływany przez siły przyrody – wodę, śnieg, lód, siły grawitacji – nazywany jest erozją geologiczną (naturalną). Jednak obok czynników przyrodniczych duży wpływ na kształtowanie się typologii gleb wywiera również działalność człowieka. W wypadku wspomaganie bądź inicjowania tego procesu przez działalność ludzi (nadmierny wyrąb lasów, niszczenie szaty roślinnej, nieprawidłowa uprawa gruntów i dobór roślin uprawnych, odwadnianie bagien, itp.) mówi się o erozji gleb (przyspieszonej). Charakter i nasilenie procesów erozyjnych zależą głównie od rzeźby terenu, składu mechanicznego gruntu, wielkości i rozkładu opadów atmosferycznych oraz sposobu użytkowania terenu.

Istotnym problemem dotyczącym również gminę Dąbrowa Biskupia jest erozja wietrzna. Występuje na obszarach rolniczych, gdzie wiatr wywiewa wierzchnią warstwę próchniczą, powodując ubożenie gleby w ten składnik. Na skutek działań człowieka odczuwalny jest także proces stepowienia gruntów rolnych i leśnych. Dlatego też ważne jest wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz budowa niewielkich stawów w obrębie dolin cieków.

4.3.2. Lista przedsięwzięć własnych gminy

W zakresie ochrony gleb w programie ochrony środowiska przewiduje się następujące zadania do realizacji:

1. Likwidacja „dzikich wysypisk”
2. Rozwijanie segregacji i recyklingu odpadów celem ograniczenia ilości odpadów przeznaczonych do składowania;
3. Udział w rozwoju zakładów przetwarzających surowce wtórne poprzez stabilizowanie poziomu dostaw;
4. Opracowanie i wdrożenie systemu utylizacji padłych zwierząt;
5. Systematyczne rozszerzanie zasięgu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”;

6. Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz eliminowania ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych;
7. Podjęcie działań na rzecz efektywnego zagospodarowania odpadów problemowych (niebezpiecznych, ogumienia pojazdów, wielkogabarytowych itp.);
8. Bieżąca kontrola realizacji przez mieszkańców obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku;
9. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym, ochrony gruntów wartościowych dla rolnictwa;
10. Podniesienie wskaźnika lesistości gmin przez stopniowe zalesianie terenów nie przydatnych dla rolnictwa;
11. Zakładanie specjalnie zaprojektowanych i wykonanych pasów zadrzewień, zakrzaceń i remiz śródpolnych w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk erozyjnych;
12. Ustalenie granicy polno- leśnej;
13. Modernizacja i odbudowa systemów melioracji podstawowej i szczegółowej;
14. Realizacja programów edukacji mieszkańców w zakresie odpowiedniego stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
15. Wsparcie działań na rzecz prawidłowego zagospodarowania obornika, gnojowicy i gnojówki w fermach zwierząt gospodarskich;
16. Promowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego;
17. Promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych;
18. Modernizacja i doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego remiz OSP;
19. Remonty i modernizacje systemów odprowadzania wód opadowych z dróg gminnych;

4.4. Ochrona zasobów kopalin

4.4.1. Analiza stanu istniejącego

4.4.1.1. Charakterystyka warunków geologicznych na terenie gminy.

Położenie geograficzne, morfologia.

Gmina Dąbrowa Biskupia położona jest we wschodniej części powiatu inowrocławskiego. Od strony północnej graniczy z Gminą Gniewkowo, od zachodu z Inowrocławiem, od południa z Kruszwicą. Gminy przylegające od strony wschodniej należą do powiatu aleksandrowskiego, a są to: Zakrzewo, Koneck, Aleksandrów Kujawski.

W podziale Polski na jednostki fizycznogeograficzne według prof. Jerzego Kondrackiego („Geografia Regionalna Polski” Wyd. PWN-Warszawa 1998 r.) Gmina położona jest na obszarze Równiny Inowrocławskiej (315,55) stanowiącej subregion Pojezierza Wielkopolsko –Kujawskiego (315,5). Teren ten stanowi płaską wysoczyznę morenową położoną na północ od Pojezierza Kujawskiego, na południe od Kotliny Toruńskiej i wschód od Pojezierza Gnieźnieńskiego. Granicę pomiędzy wymienionymi jednostkami stanowi dolina Noteci od wypływu z Gopła, po Łabiszyn. W południowej części równinę przecina ze wschodu na zachód Dolina Bachorze, z przekształconym w kanał dawnym ciekim naturalnym. Szerokość jej i strome stoki wymownie świadczą, że stanowiła szlak intensywnego odpływu wód fluwioglacjalnych. Małe nachylenie powierzchni terenu i słaby drenaż naturalny, spowodowały powstanie gleb bagiennych z kilkudziesięciocentymetrową miąższością poziomu próchniczego o czarnym zabarwieniu.

Żyzność gleb zbliżonych właściwościami do czarnoziemów stepowych sprawia, że jest to region typowo rolniczy. Ponieważ rejon ten znajduje się w cieniu opadowym wzniesień

pojeziernych na NW i W, ma najniższy w Polsce średni opad roczny, około 500 mm, dlatego mimo dobrych gleb stanowi to czynnik bardzo niekorzystny.

Na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia, w centralnej jej części, występuje płat piasków akumulacji fluwialnej gdzie utworzono dwa rezerwaty:

- „REJNA” (5,8 ha) obejmujący bór sosnowy z wiśnią karłowatą,
- „BALCZEWO” (24,4 ha) - miejsce lęgowe i żerowisko ptaków wodnych i bagiennych.

Osią terenu gminy Dąbrowa Biskupia jest Kanał Parchański, którego wody odprowadzane są w kierunku wschodnim do rzeki Tażyny- dopływ Wisły.

Część terenu odwadniana jest przez cieki płynące w kierunku południowym, do Kanału Bachorza Duża i Bachorza Mała - zlewnia Noteci.

Rzędne wysokościowe w obrębie Równiny Inowrocławskiej mieszczą się w granicach 80 - 100 m, w obrębie Gminy Dąbrowa Biskupia są podobne.

Dość monotonną rzeźbę terenu urozmaicają liczne rowy naturalne i sztuczne, z przewagą tych ostatnich oraz drobne oczka wytopiskowe, w większości zarastające. Jedną z takich form wytopiskowych, jednocześnie największą na terenie Gminy znajduje się koło miejscowości Sobiesierne.

Zarys budowy geologicznej

W podziale Polski na jednostki strukturalne według prof. Pożaryskiego, Gmina Dąbrowa Biskupia położona jest w centralnej części Antyklinorium Pomorskiego, stanowiącego, południową część Antyklinorium Kujawsko-Pomorskiego. W rejonie tym brak jest pełnego profilu utworów kredowych, występuje tylko kreda dolna oraz osadów trzeciorzędowych-pliocenijskich. Pozostałe ogniwa stratygraficzne są zachowane.

Czwartorzęd budują osady holocenu i plejstocenu. Pierwsze z nich to poziom próchniczny oraz osady organiczne w postaci torfów, namulów i mad w rejonach zarastających oczek wytopiskowych oraz dolin rzecznych. Osady plejstocenijskie stanowi kompleks osadów spoistych w postaci glin osiagających miąższości 17-24,0 m maksymalnie do 35,0 m oraz piaski. Poniżej warstwy glin występują osady piaszczyste; miąższość ich jest różna, od kilku do kilkunastu metrów. Miąższość czwartorzędu wynosi około 60-80 m. Niewielki udział mają takie osady jak mułki, ily.

Trzeciorzęd budują ily, węgle brunatne i piaski burowęglowe, pliocenu brak. Głębsze podłoże tworzą kolejno osady kredy dolnej, jury i triasu. Strop mezozoiku występuje na niewielkich głębokościach, lecz bardzo różnych; od około 90.0 do 130.0 m. Osady kredowe z osiowej partii Antyklinorium w różnym stopniu uległy zerodowaniu w czasie wypiętrzania się tej struktury. Wypiętrzaniu towarzyszyły procesy halokinetyczne, ich efektem są wysady solne; Kłodawa, Góra, Inowrocław. Grunty czwartorzędowe występujące na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia, poza organicznymi w dolinach rzek i zarastającymi zbiornikami, charakteryzują się dobrymi parametrami geotechnicznymi pozwalającymi na posadowienia bezpośrednie.

4.4.1.2. Złoża kopalin

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia nieudokumentowano złóż kopalin podstawowych oraz pospolitych. Występują natomiast złoża kruszywa.

4.4.2. Problematyka rekultywacji terenów poeksploatacyjnych

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych jest obowiązkiem przedsiębiorcy wydobywającego kopalinę i przeprowadzana jest zgodnie z wyznaczonym jej kierunkiem i

pod nadzorem Okręgowego Urzędu Górniczego. Godnym podkreślenia jest, że właściwie przeprowadzona rekultywacja przy niewypełnianiu wtórnym wyrobiska eksploatacyjnego, prowadzi do powstania stawów, terenów nowozalesionych lub gruntów rolnych o wyższej, niż sprzed eksploatacji, klasie bonitacyjnej. Rekultywacja tak wykonana nie stanowi zagrożenia dla środowiska, lecz wręcz odwrotnie powoduje podniesienie jego walorów zarówno przyrodniczych jak i krajobrazowych czy gospodarczych. W tym zakresie w pełni znajduje zastosowanie zasada zrównoważonego rozwoju.

4.4.3. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji

1. Racjonalizacja wykorzystania kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego;

5. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 oraz Wytyczne do sporządzania Programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura POŚ powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Dla tego więc również w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa Biskupia umieszczone zostały zagadnienia z zakresu:

- materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki,
- wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

5.1. Wodochłonność, materiałochłonność i energochłonność gospodarki

Działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności powinny zapewnić wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Oszczędność dóbr powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się głównie w sektorze przemysłowym, energetycznym oraz budownictwie i gospodarce komunalnej.

Działania dla racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód przede wszystkim poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych, aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń. Powinno się unikać nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez zmniejszenie strat wody, poprzez modernizację ujęć, modernizację sieci wodociągowej oraz edukację ekologiczną. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na:

- ograniczeniu marnotrawstwa wody,
- stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego,
- dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody,
- podjęcia działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest wprowadzenie normatywów zużycia wody, do pozwoleń zintegrowanych dla wodochłonnych dziedzin produkcji. W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości, a co za tym idzie likwidacji zanieczyszczeń uciążliwości i zagrożeń u źródła pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję a w konsekwencji poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochrony środowiska. Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się, jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej, jako relację nakładów do efektów. O poziomie energochłonności decydują głównie: struktura gałęziowa przemysłu, stosowane technologie wytwarzania, ceny energii, jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej. Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu ścian obiektów kubaturowych i wymianie stolarki również przyczynia się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną.

5.1.1. Lista przedsięwzięć własnych gminy

Podczas opracowania kompleksowego programu mającego na celu ograniczenie wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności uwzględnione zostaną dotychczasowe rozwiązania w zakresie zagospodarowania gminy, systemu zasilania w energię, wykorzystania tej energii, zużycia wody, wprowadzenia systemu wtórnego wykorzystania odpadów, stopnia gazyfikacji oraz sposobów ogrzewania itd.

Przewidziane do wykonania działania:

1. Opracowanie i wdrażanie programu racjonalnego zużycia wszelkich form energii;
2. Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie m.in. oszczędzania wody, szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, prawidłowego wykorzystanie ścieków gospodarczych;
3. Realizacja programu modernizacji i uzupełnienia sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w gminie (planowana instalacja 400 przydomowych oczyszczalni ścieków);
4. Wdrożenie systemu taryf za usługi wodno-kanalizacyjne;
5. Wymiana niesprawnych wodomierzy i zawarcie z korzystającymi z usług wodnokanalizacyjnych nowych umów;
6. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy;
7. Selektywna zbiórka, transport i recykling odpadów z opakowań;
8. Odzyskiwanie energii z odpadów;
9. Opracowanie założeń do planów zaopatrzenia w energię;
10. Edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z energii.

5.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

Ze względu na ilości emitowanych zanieczyszczeń emisja antropogeniczna jest największym zagrożeniem dla warunków życia i zdrowia człowieka oraz środowiska. Najwięcej zanieczyszczeń dostaje się do atmosfery w powiecie inowrocławskim wraz ze spalinami emitowanymi z procesów energetycznego spalania paliw. W ciągu kilku ostatnich lat obserwuje się pozytywną tendencję zastępowania wysokoemisyjnych nośników energii, jakimi są węgiel kamienny i brunatny, gazem ziemnym i olejem opałowym. Emisja niska obejmuje emisję ze źródeł niezorganizowanych, do których zalicza się głównie paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze i rolnicze. Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania; wynosi od kilku do kilkunastu procent na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej do kilkudziesięciu procent na obszarach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Szczególnie uciążliwe oddziaływanie niskiej emisji na środowisko i warunki życia człowieka obserwuje się na terenach miejskich, ze względu na koncentrację na niewielkich obszarach dużej liczby emitatorów substancji szkodliwych i utrudnione rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń. Niska emisja zanieczyszczeń znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

Obok energetyki do największych źródeł zanieczyszczeń powietrza zaliczana jest komunikacja. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Największy wpływ transportu na jakość powietrza ma miejsce w miastach i w rejonach tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu. Ciasna i zwarta zabudowa ogranicza dodatkowo wymianę mas powietrza i sprzyja kumulowaniu się zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie atmosfery – w obrębie jezdni i w najbliższym jej sąsiedztwie.

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy. Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczne – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych,

to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru. Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru.

5.2.1. Wykorzystanie energii wiatru

Pomimo, iż tereny gminy, na podstawie wieloletnich badań, zostały sklasyfikowane jako niekorzystne dla budowy elektrowni wiatrowych, na poszczególnych działkach umiejscowione zostały niewielkie elektrownie wiatrowe, składające się z od 1 do 4 generatorów.

Tabela 2 Wykaz elektrowni wiatrowych na terenie gminy

Lp.	Miejscowość	Ilość generatorów	Łączna moc wytwórcza
1.	Zagajewice	4	do 1200 kW
2.	Parchanie	4	do 950 kW
3.	Parchanie	1	do 45 kW
4.	Parchanie	1	do 2 MW
5.	Przybysław	2	do 800 kW

5.2.2. Wykorzystanie energii z biomasy

Województwo kujawsko-pomorskie to region o dużych zasobach ziem wykorzystywanych rolniczo. Wysokie plony, oraz obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych lokują region na czele ogólnokrajowej klasyfikacji województw. Wyniki te są w głównej mierze zasługą tradycyjnie wysokiej kultury rolnej i poziomu gospodarowania. W strukturze władania ziemią powiatu inowrocławskiego dominuje własność prywatna. Lokalna baza surowcowa stanowi podstawę przede wszystkim dla rozwoju: przemysłu rolnego i rolno – spożywczego. Dlatego też w gminach typowo rolniczych, jak Dąbrowa Biskupia, możliwe jest wykorzystanie energii biomasy w szczególności słomy na cele energetyczne.

Potencjalne zasoby energetyczne biomasy można podzielić na dwie grupy:

1. plantacje roślin uprawnych z przeznaczeniem na cele energetyczne (np. kukurydza, rzepak, topinambur, szybko rosnące uprawy drzew i traw),
2. organiczne pozostałości i odpady:
 - pozostałości roślin uprawnych,
 - odpady powstające przy produkcji i przetwarzaniu produktów roślinnych,
 - odpady zwierzęce (obornik, gnojowica),
 - organiczne odpady komunalne.

Na rozwój wykorzystania biomasy w energetyce mają wpływ następujące czynniki:

- dostępność surowca, w tym wypadku biopaliwa,
- wzrost wymagań służb ochrony środowiska,
- wzrost cen paliw: węgla, oleju, gazu,

- dostępność na rynku technologii (kotłów) do spalania biopaliwa w różnej postaci np. mokrego, (świeżego),
- możliwość otrzymania dofinansowania inwestycji,
- określone wymagania prawne związane z produkcją zielonej energii.

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden zakład produkujący energię z biomasy – biogazownia Zakładów Mięśnych VIANDO, produkująca biometan z płynnych odchodów zwierzęcych uzyskiwanych podczas hodowli trzody chlewnej w systemie bezściółkowym oraz odpadów poubojowych z dodatkiem substratów roślinnych.

5.3. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Polska, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, jest krajem o małych zasobach wody i dużych wahaniami rocznego odpływu. Powoduje to występowanie zagrożenia powodziowego oraz pojawianie się okresów suszy hydrologicznej jako wyniku głębokiego niedoboru wody gruntowej. Ocieplenie klimatu i prawdopodobnie związane z tym zjawiskiem częste występowanie anomalii pogodowych powoduje zwiększenie częstotliwości pojawiania się zjawisk ekstremalnych.

5.3.1. Ochrona przed powodzią

Prawo wodne (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r., reguluje zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Uregulowania obejmują m.in.: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencionowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Ustawa zawiera również zapisy dotyczące prac ratowniczych i zabezpieczających oraz kompetencji i obowiązków urzędów i instytucji zajmujących się ochroną przeciwpowodziową oraz zarządzających ciekami wodnymi. Z kolei ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558) definiuje stan klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej, określa warunki jego wprowadzenia i obszar, na którym może zostać wprowadzony oraz prawa i obowiązki organów władz oraz obywateli.

Kanał Parchański we wsi Stanomin w gminie Dąbrowa Biskupia stanowi główny element hydrograficzny gminy. Związane są z nim liczne drobne cieki i rowy melioracyjne. Gmina Dąbrowa Biskupia pozbawiona jest praktycznie wód powierzchniowych. Poza Kanałem Parchańskim, odwadniającym gminę poprzez Tążyńkę do Wisły. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy jest w minimalne.

5.3.2. Ochrona przed suszą

W zakresie ochrony przed suszą meteorologiczną nie istnieje system zabezpieczeń. Możliwe jest natomiast łagodzenie jej skutków dla środowiska gruntowo-wodnego.

Na terenie gminy konieczne jest powiększenie zasobów wodnych głównie poprzez budowę obiektów małej retencji. Również odbudowa stawów śródpolnych i „oczek wodnych” jest szczególnie pożądana na wszystkich terenach rolniczych, głównie ze względów

krajobrazowych i biocenotycznych oraz nawodnieniowych. Umożliwią one także zahamowanie i magazynowanie spływu wód z terenów rolniczych.

5.3.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych

Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji w gminie zawiera następujące wytyczne:

1. Podejmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych,
2. Opracowanie programu i podjęcie jego realizacji w zakresie odbudowy oraz modernizacji cieków i urządzeń melioracji wodnych podstawowych celem uzyskania projektowanych parametrów hydrologicznych – remonty przepustów,
3. Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej,
4. Kontrola istniejących urządzeń sieci deszczowej,
5. Współpraca z zarządem powiatu przy opracowaniu koncepcji programowej małej retencji,

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony i kształtowania środowiska gminy powinny uwzględniać m.in. następujące działania:

1. przeciwdziałanie zabudowie i zadrzewianiu terenów narażonych na podtapianie,
2. opracowanie harmonogramu udrażniania i odbudowy rowów melioracyjnych,
3. konserwację urządzeń hydrotechnicznych (jazy, śluzy, udrożnienie rowów),
4. regulacje stosunków wodnych:
 - zmiana sposobu eksploatacji urządzeń melioracyjnych z budową zbiorników retencyjnych w celu złagodzenia deficytu wody dla rolnictwa,
 - budowa systemów nawadniających obszary rolnicze w oparciu o zasoby wód powierzchniowych,
 - regulacja stosunków wodnych na terenach trwałych użytków zielonych szczególnie w obszarach o walorach przyrodniczych,
 - edukacja rolników w zakresie systemów nawadniających obszary rolnicze.

5.4. Podsumowanie

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla zaproponowano powyższe zadania do realizacji.

Założenia te zostaną osiągnięte poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie określonego celu za pomocą wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne. Zadania ekologiczne w zakresie racjonalizacji zużycia wody prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działaniami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;

- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

Realizacji kierunku działania jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii i ze źródeł odnawialnych nastąpi poprzez następujące zadania ekologiczne:

- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Spełnienie tych celów i zadań przez gminę powinno koncentrować się na realizacji następujących zadań:

- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz OZE
- ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód

Takie działania jak zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych nie tylko przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również jest bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji. Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo gminy i jej mieszkańców w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

6. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

6.1. Gospodarka odpadami

Całość problematyki związanej z gospodarką odpadami będzie zawarta w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami (PGO).

6.2. Gospodarka wodno-ściekowa

6.2.1. Analiza stanu istniejącego

6.2.1.1. Hydrografia

Sieć hydrograficzna w Gminie Dąbrowa Biskupia jest dobrze rozwinięta, duży udział mają rowy melioracyjne. Największą taką budowlą jest Kanał Parchański z centralnej części Gminy zasilający zlewnię Wisły. Z południowych rejonów następuje odpływ do Kanału Bachorza Duża i Bachorza. Mała w zlewni Noteci. Brak jest zbiorników wód

powierzchniowych w postaci jezior; zarośnięte ich pozostałości w formie płytkich wytopisk po bryłach martwego lodu, stanowią obszary zabagnione.

6.2.1.2. Warunki hydrogeologiczne

Warunki hydrogeologiczne na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia zostaną scharakteryzowane na podstawie danych z dokumentacji hydrogeologicznych otworów studziennych, pracujących na ujęciach komunalnych na terenie Gminy. Przedstawione zestawienie, w powiązaniu z profilami geologicznymi otworów studziennych podanymi na oryginalnych kartach dokumentacyjnych, pozwala na sprecyzowanie następujących wniosków dotyczących charakterystyki budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych w gminie Dąbrowa Biskupia.

Pod warstwą utworów holoceniowych, wykształconych jako poziom próchniczny glebowy, mady lub seria organiczna na terenach bagiennych, występuje kompleks utworów spoistych, słabo przepuszczalnych, w postaci glin o różnym stopniu spiaszczenia. Warstwa ta ma charakter ciągły, a jej miąższość wynosi od 17,0 m w Radojewicach do 27,0 w Dąbrowie Biskupiej. W obrębie tej warstwy występują drobne przewarstwienia piaszczyste nieprzekraczające 2,0 m. Sporadycznie w stropie plejstocenu występują piaski, ich miąższość nie przekracza 0,30 - 0,80 m. Miąższość warstwy wodonośnej ujmowanej do eksploatacji na ujęciach wodociągowych jest różna, generalnie rzędu kilkunastu metrów, do ponad dwudziestu (w Wonorzu nie została przewiercona, w Parchaniu w otworze nr 3 poniżej 29,0 m występują nadal piaski, stąd można zakładać, że dwie pierwsze studnie ujmują górną część wodonośną).

Parametry hydrogeologiczne plejstoceńskiej warstwy wodonośnej są korzystne, wydatki jednostkowe (ilość uzyskanej wody na 1 m depresji) wahają się średnio od 4,46 - 9,6 m³/h/1mS, wartość najwyższą uzyskano w studni nr 3 w Parchaniu, gdzie wyniosła 15,90 m³/h/1mS. Drugim parametrem charakteryzującym warstwę wodonośną jest współczynnik filtracji, jego wartość zawarta jest w granicach 0,0001224-0,0004834 m/s.

Poza podwyższoną ilością związków żelaza w granicach 0,8 - 4,00 mg/dm³ Fe i manganu 0,08 do 0,30 mg/dm³ Mn, pozostałe parametry nie odbiegają od obowiązującej normy dla wód pitnych i na potrzeby gospodarcze (Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze, woda w kąpieliskach oraz zasad sprawowania kontroli jakości wody przez organy Inspekcji Sanitarnej - Dz.U.Nr 82/2000, poz.937).

6.2.1.3. Wody podziemne

Na terenie powiatu inowrocławskiego poziomy wodonośne występują w trzech różnowiekowych wydzieleniach litostratygraficznych:

- poziom czwartorzędowy – wykształcony w formie piaszczysto – żwirowych struktur pradolinnych, międzymorenowych oraz doliny kopalnej,
- poziom trzeciorzędowy – zbudowany z warstwy piasków (głównie drobnoziarnistych i mułkowatych) wieku mioceniowego ,
- poziom mezozoiczny – zbudowany z wapieni i margli wieku górnokredowego.

Poziomy wodonośne można ująć w dwa systemy klasyfikacyjne:

- Główne Użytkowe Poziomy Wodonośne (GUPW),

- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)- rozległe piaszczysto – żwirowe struktury wodonośne, często o rozprzestrzenieniu regionalnym i dużej wodonośności.

System Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych tworzony jest przez:

- system czwartorzędowy zalegający w zależności od genezy poziomów wodonośnych, na głębokościach od kilku do kilkudziesięciu metrów,
- system trzeciorzędowy zalegający na głębokości od 30-40 m do ponad 100 m ppt,
- system mezozoiczny (kreda górna)

Możliwości zagospodarowania wód podziemnych pod względem wydajności typowego ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Dąbrowa Biskupia można scharakteryzować jako niską.

6.2.1.4. Wody opadowe

W gminie Dąbrowa Biskupia jak i w całym powiecie inowrocławskim problemem jest kanalizacja deszczowa i spływ wód opadowych, często bezpośrednio do odbiornika, którym jest środowisko gruntowo - wodne. Tereny wiejskie w zasadzie nie posiadają zorganizowanych systemów zbierania wód opadowych. Niewielkie fragmenty kanalizacji deszczowych istnieją na niektórych drogach o szczególnym znaczeniu dla regionu. Ta część wód opadowych, która ujmowana jest systemami kanalizacji deszczowych jest odprowadzana do odbiorników (wód powierzchniowych) bezpośrednio bez podczyszczania.

Celem poprawy stanu czystości wód powierzchniowych należy też przewidzieć oczyszczanie wód opadowych. Szczególnie dotyczy to większych jednostek osadniczych o zwartej zabudowie, gdzie koncentracja ścieków deszczowych jest największa z uwagi na umocnione nawierzchnie dróg, placów, powierzchni dachowych.

6.2.1.5. Wpływ rolnictwa na jakość wód

Wpływ rolnictwa na jakość wód jest uzależniony od wielu czynników: ukształtowania terenu, stosowanej gospodarki nawozowej, stanu opadów atmosferycznych i warunków klimatycznych, usytuowania w stosunku do wód powierzchniowych lub podziemnych itp. Do zanieczyszczeń powierzchniowych lub obszarowych wód zaliczane są m.in. zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów rolnych i leśnych. Obejmuje to także zanieczyszczenia wsiąkające do gruntu, przenikające do wód gruntowych i za ich pośrednictwem zasilające wody powierzchniowe. Czynnikiem zanieczyszczającymi, wymywanymi z pól, łąk i pastwisk do odbiorników, są przede wszystkim składniki nawozów mineralnych i organicznych (gnojowica, gnojówka, obornik), chemiczne środki ochrony roślin, ścieki i osady ściekowe wykorzystywane do celów rolniczych lub w niewłaściwy sposób wprowadzane do ziemi.

Ze względu na strukturę gruntów na terenie gminy Dąbrowa Biskupia, przeważającą ilość gruntów i użytków rolnych, zagrożenie ze strony rolnictwa na jakość wód w tym regionie jest bardzo ważnym problemem.

6.2.1.6. Charakterystyka gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy.

Obecnie mieszkańcy 28 wsi korzystają z wodociągu. (100% powierzchni gminy). Długość sieci wodociągowej wynosi 165,6 km.

10 grudnia 2005r. oddane zostały do użytkowania rozbudowane: ujęcie wody i stacja uzdatniania wody w Dąbrowie Biskupiej oraz sieci wodociągowe we wsiach Wonorze, Bąkowo, Głojkowo, Konary. Dzięki tej inwestycji wyłączone zostały hydrofornie w Radojewicach i we Wonorzu.

Tabela 3 Wykaz ujęć wody na terenie gminy

Lokalizacja ujęcia	Liczba studni	Łączna wydajność:
Dąbrowa Biskupia	2	1500 m ³ /d
Parchanie	3	1200 m ³ /d

Zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych na terenie gminy Dąbrowa Biskupia rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 55/2006 z dnia 18 kwietnia 2006r. wyznaczona została aglomeracja o nazwie Dąbrowa Biskupia z Równoważną Liczbą Mieszkańców (RLM) 2053.

Istniejąca aglomeracja obejmuje 8 skanalizowanych miejscowości i są to: Dąbrowa Biskupia, Pieranie, Przybysław, Bąkowo, Sobiesierne, Stanomin, Wola Stanomińska, Ośniszczewko.

Długość istniejącej kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi:

- zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej – 37,6 km
- przykanaliki prowadzące do budynków – 4,1 km

Ze względu na fakt iż pozostałe nieskanalizowane miejscowości nie spełniają wymaganego współczynnika 120 osób na 1 km przesyłowy sieci brak jest możliwości dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

W tej sytuacji jedną możliwością zapewnienia kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie gminy jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie na terenie gminy funkcjonuje jedna gminna oczyszczalnia ścieków oraz 7 oczyszczalni przydomowych w czterech miejscowościach: Brudnia, Nowy Dwór, Wonorze i Pieranie.

Ścieki wytwarzane przez mieszkańców miejscowości nieskanalizowanych gromadzone są w przydomowych zbiornikach bezodpływowych.

Oczyszczalnia ścieków

Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Dąbrowie Biskupiej została przekazana do eksploatacji w 1996r. W listopadzie 2000r. została zmodernizowana i zautomatyzowana.

Obecnie oczyszczalnia obsługuje ok. 1988 mieszkańców. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym (znak OSR-6223-II/17/06 z dnia 01.09.2006r ważnym do 1 września 2016r.) przepustowość oczyszczalni wynosi:

$$Q_{\max d} = 332,1 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{śrd}} = 245 \text{ m}^3/\text{d.}$$

$$Q_r = 89425 \text{ m}^3$$

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków jest źródłem powstawania takich odpadów jak skratki, piasek z piaskowników oraz osady ściekowe.

Aktualnie poszczególne elementy oczyszczalni są w dużym stopniu wyeksploatowane. Instalacja wymaga nie tylko rozbudowy pod kątem przyjmowania osadów ściekowych z oczyszczalni przydomowych, ale już na obecnym etapie jest urządzeniem niespełniającym norm w zakresie stabilizacji i zagęszczania osadów. Konieczna jest rozbudowa i modernizacja (automatyzacja) całej linii do oczyszczania ścieków (zarówno część mechanicznego, jak i biologicznego oczyszczania).

6.2.1.7. Problem nieużytkowanych studni i ujęć wody

Nieużytkowane studnie i ujęcia wody powinny być poddane przeglądowi mającemu na celu:

- ocenę sprawności studni lub ujęcia,
- dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych,
- dokonanie analizy jakości ujmowanej wody.

W wyniku opisanych wyżej działań powinna być podjęta świadoma decyzja o pozostawieniu studni czy ujęcie do dalszej eksploatacji lub zdecydowanie o likwidacji nieczynnych i niesprawnych studni. Przy podejmowaniu decyzji należy uwzględniać fakt, iż nieczynne i niesprawne studnie stanowią zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Likwidacja studni i ujęć powinna być dokonywana z zachowaniem procedur wynikających z ustawy – prawo geologiczne i górnicze.

6.2.1.8. Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

W związku z tym, że gmina Dąbrowa Biskupia nie jest skanalizowana w stopniu zadowalającym gospodarka ściekowa w znacznym stopniu oparta jest na gromadzeniu ścieków w zbiornikach bezodpływowych i wywozie ich do punktów zlewnych włączonych najczęściej do kanalizacji komunalnej lub bezpośrednio zlokalizowanych na oczyszczalniach ścieków.

Zgodnie z art. 3 ust.3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gmina ma obowiązek prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

W chwili obecnej Gmina posiada zewidencjonowane wszystkie zbiorniki bezodpływowe oraz posesje, na których brak jest jakichkolwiek rozwiązań polegających na odprowadzaniu i podczyszczaniu ścieków.

Tabela 4 Wykaz zbiorników bezodpływowych na terenie gminy

Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia (w wykazie pominięto rodziny nieposiadające szamb)	
Miejscowość	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]
Gmina ogółem	524
Parchanie	53
Mleczkowo	28
Parchanki	24
Stanomin	7

Brudnia	24
Modliborzyce	53
Zagajewiczki	13
Ośniszczewo	31
Ośniszczewko	1
Wonorze	41
Sobiesiernie	0
Pieczyska	5
Pieranie	7
Radojewice	48
Dziewa	13
Konary	31
Nowy Dwór	8
Chlewiska	20
Dąbrowa Biskupia	15
Walentynowo	19
Chróstowo	29
Przybysław	13
Wola Stanomińska	4
Niemojewe	5
Zagajewice	17
Rejna	11
Bąkowo	0
Głojkowo	4

Do wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych uprawnieni są wyłącznie przedsiębiorcy posiadający wymagane w tym zakresie zezwolenie wydane przez wójta lub burmistrza właściwego ze względu na świadczenie usług.

Nierozpoznana w pełni sytuacja w gospodarce ściekami gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych pozwala sądzić, iż prawdopodobnie duża część tych zbiorników nie spełnia wymagań w zakresie właściwego stanu technicznego, a także wywóz zgromadzonych ścieków odbywa się przez firmy niekoniecznie do tego uprawnione, a często także dokonywany przez samych użytkowników (szczególnie w przypadku gospodarstw rolnych) na pola własne w celu rolniczego wykorzystania. Są to działania niezgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem. Ponadto zarówno nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na ścieki, jak i niekontrolowany ich wywóz stanowią poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Takie działania powodują zachwianie równowagi biologicznej i gospodarczej.

6.2.2. Lista przedsięwzięć własnych gminy

Podczas opracowania kompleksowego programu mającego na celu ochronę wód gruntowych i powierzchniowy uwzględnione zostaną dotychczasowe rozwiązania podjęte na terenie gminy.

W oparciu o analizę dostępnych dokumentów sporządzono listę przedsięwzięć do wykonania w celu realizacji zadań w zakresie szeroko rozumianej ochrony wód.

Przewidziane do wykonania działania:

1. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
2. Modernizacja mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków;
3. Likwidacja bądź relokacja stacji zlewnych ścieków komunalnych oraz zmniejszenie ich uciążliwości poprzez instalowanie systemów hermetycznego odbierania ścieków;
4. Propagowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej polegającej na stosowaniu właściwych dawek nawozów sztucznych i naturalnych;
5. Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych, zweryfikowanie ich zasobów eksploatacyjnych i danych dotyczących poborów, co pozwoli na zebranie aktualnych danych do bilansu wodno – gospodarczego województwa;
6. Ciągła poprawa jakości produkowanej wody uzdatnionej;
7. Opracowanie programu likwidacji nieczynnych, niesprawnych ujęć wód podziemnych;
8. Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi - likwidacja nieczynnych ujęć wody;
9. Utrzymywanie należytego stanu sanitarnego, porządku i czystości w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych wodociągów komunalnych;
10. Zwiększenie kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości, dokumentacji stwierdzających korzystanie z usług usuwania ścieków ze zbiorników bezodpływowych przez uprawnione do tego podmioty;
11. W wypadku podejrzeń niespełnienia ww. wymogów nakazanie przeprowadzenia badań szczelności zbiorników do gromadzenia ścieków;
12. Wprowadzenie obowiązku kontroli, przez służby gminne, szczelności nowo tworzonych zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków;
13. Podjęcie działań edukacyjnych społeczności lokalnej w zakresie wysokiej szkodliwości dla środowiska i zdrowia mieszkańców zanieczyszczeń wydostających się z nieszczelnych zbiorników do gromadzenia ścieków oraz wylewania ich zawartości na tereny upraw nie objętych systemami kanalizacji;
14. Podjęcie działań edukacyjnych społeczności lokalnej w zakresie zwiększenia racjonalności wykorzystania wody oraz środków wpływających negatywnie na jej stan (w tym np.: środków piorących, detergentów, środków ochrony roślin itp.);
15. Podjęcie działań edukacyjnych społeczności lokalnej w zakresie neutralizacji szkodliwości zawartości zbiorników do gromadzenia ścieków np. poprzez stosowanie preparatów zawierających żywe kultury bakterii wstępnie oczyszczające ścieki, obsadzanie roślinnością terenów wokół zbiorników itp.;
16. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów;

6.2.3. Wnioski

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa Biskupia w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez gminę działań oraz podejmowania dalszych w celu ochrony, poprawy jakości oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Wytyczone zadania środowiskowe winny być realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami, z wykorzystaniem środków własnych gminy i pozyskanych środków zewnętrznych.

6.3. Jakość powietrza i zmiany klimatu

Według ustawy Prawo ochrony środowiska ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Na stan powietrza na terenie gminy Dąbrowa Biskupia mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja transgraniczna (spoza terenu gminy),
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzoapiren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery w zależności od pory roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany stężeń zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	Zimą: SO ₂ , pył zawieszony, CO	Latem: O ₃
Wzrost stężenia zanieczyszczeń	<u>Sytuacja wyżowa:</u> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • spadek temperatury poniżej 0° C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • inwersja termiczna, • mgła. 	<u>Sytuacja wyżowa:</u> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 25° C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • promieniowanie bezpośrednie powyżej 500 W/m².
Spadek stężenia zanieczyszczeń	<u>Sytuacja niżowa:</u> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 0° C, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady. 	<u>Sytuacja niżowa:</u> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • spadek temperatury, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady.

6.3.1. Analiza stanu istniejącego

Główne źródła emisji substancji do powietrza stanowią zakłady produkcyjne, kotłownie oraz ruch komunikacyjny, a więc sektor przemysłowy, energetyczny, komunalny i transportowy.

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia funkcjonuje jedynie kilka większych podmiotów gospodarczych, z których tylko Zakłady Mięsne VIANDO w miejscowości Radojewice oraz Gospodarstwo Rolne w Sobiesiernie były zobligowane do uzyskania pozwolenia na emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

Jednym z głównych problemów jest tzw. niska emisja, związana ze stosowaniem paliw o gorszej jakości w paleniskach domowych oraz z działalnością małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza. Obowiązek uzyskania pozwoleń emisyjnych nie dotyczy również zarządców dróg, mimo, że emisja substancji generowana przez ruch transportowy ma istotny udział w wielkości globalnej emisji.

Emisja pochodząca ze spalania paliw (energetyczna) stanowiła nadal ok. 90% emisji całkowitej substancji. Należy jednak zaznaczyć, że udział gminy Dąbrowa Biskupia w całkowitej emisji substancji do atmosfery z terenu powiatu był znikomy.

Wielkość emisji substancji w powietrzu określa jego jakość. Jest ona oceniana w oparciu o badania monitoringowe prowadzone w sieci krajowej, regionalnej i lokalnej. W 2006 roku monitoring jakości powietrza atmosferycznego w powiecie inowrocławskim prowadzono na stacjach pomiarowych obsługiwanych przez WSSE (3 stacje) i innych lokalnych (3 stacje) oraz 12 stanowiskach pomiarowych emisji pasywnej.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że wartości odniesienia dla stężeń mierzonych substancji nie są przekraczane.

W roku 2007 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykonał roczną ocenę jakości powietrza na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na podstawie wyników badań przeprowadzonych w 2006 roku.

Ocena wykonana została dla poszczególnych stref województwa, z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocenę jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia wykonano dla siedmiu substancji: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, ołowiu i pyłu PM10, natomiast ocenę jakości powietrza pod kątem ochrony roślin przeprowadzono dla dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. Głównym celem oceny jakości powietrza było uzyskanie informacji o stężeniach substancji na obszarach poszczególnych stref, w zakresie umożliwiającym dokonanie ich kwalifikacji w oparciu o przyjęte kryteria:

- dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu
- poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji.

Klasyfikacja przeprowadzona w oparciu o te kryteria stanowi podstawę do podjęcia decyzji o potrzebie zaplanowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie i konieczności opracowania programów naprawczych ochrony powietrza. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza w powiecie inowrocławskim prezentuje tabela poniżej.

Tabela 6 Wyniki oceny jakości powietrza w powiecie inowrocławskim

Nazwa strefy	Rodzaj kryteriów klasyfikacji strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych substancji dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy	Wymagane działania wynikające z klasyfikacji
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃		
Powiat Inowrocławski	kryteria ochrony zdrowia ludzi	A	A	A	A	A	A	A	A	niewymagane
	kryteria ochrony roślin	A	A	-	-	-	-	A	A	niewymagane

Z oceny jakości powietrza, dla kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi wynika, że poziomy koncentracji ocenianych substancji na obszarze powiatu inowrocławskiego w 2006 r. nie przekraczały wartość dopuszczalnych.

6.3.1.1. System zaopatrzenia w ciepło

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia większość instalacji wytwarzających ciepło stanowią indywidualne kotłownie opalane węglem i drewnem. Ma to bezpośredni wpływ na jakość powietrza w obrębie większych skupisk budynków i wskazuje jednocześnie na znaczny udział emisji energetycznej, a w tym w szczególności niskiej emisji.

6.3.1.2. Obszary uciążliwości zapachowej

Problematyka jakości zapachowej do chwili obecnej nie jest w Polsce unormowana. Samo odczucie siły i klasyfikacja zapachów na przyjemne i nieprzyjemne, czy odrażające jest bardzo subiektywna. Zdolność rozpoznawania przez człowieka niektórych lotnych substancji w otoczeniu jest cechą bardzo zindywidualizowaną. Dokładne określenie odległości oddziaływania zapachów jest niemożliwe, gdyż jest ono bardzo zmienne, uzależnione od wielu czynników, w tym od pogody. Zasięg i oddziaływanie odorów uzależnione są od samego źródła, jego rodzaju i wielkości oraz od warunków atmosferycznych, a przede wszystkim od siły i kierunku wiatru oraz opadów atmosferycznych. Najbardziej bezpośrednią

miarą wielkości emisji substancji zapachowo uciążliwych są opinie ludności narażonej na ten rodzaj uciążliwości.

Dla potrzeb planistycznych winny być opracowane zasady lokalizacji zakładów i przedsięwzięć mogących stanowić potencjalne źródło odorów, np. fermy drobiu, trzody chlewnej i bydła, kompostownie, oczyszczalnie ścieków, piekarnie itp. Tereny te powinny być lokalizowane w znacznej odległości od zabudowy mieszkaniowej (skupisk ludzi) oraz od strony zawietrznej w stosunku do tej zabudowy, przy uwzględnieniu najczęściej występujących kierunków wiatru. Ponadto należałoby w decyzjach administracyjnych dotyczących lokalizacji, pozwolenia na budowę i pozwolenia na użytkowanie takich przedsięwzięć, narzucać konieczność stosowania nowoczesnych technologii - zamkniętych, hermetycznych, dających największe zabezpieczenie przed ewentualną uciążliwością odorową.

Do potencjalnie uciążliwych obiektów, na terenie gminy, można zaliczyć przedsiębiorstwa zajmujące się chowem i hodowlą drobiu, czy trzody chlewnej, a także składowisko odpadów, oczyszczalnię ścieków, zakłady mięsne oraz punktowo indywidualne miejsca hodowli zwierząt gospodarskich.

6.3.1.3. Obszary uciążliwości spowodowanej przez ciągi komunikacyjne

System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: droga nr 252 Inowrocław - Zakrzewo, stanowiąca odcinek szlaku komunikacyjnego do Włocławka oraz droga nr 249 Dąbrowa Biskupia - Złotniki Kujawskie. Pozostałe drogi mają znaczenie lokalne.

Sąsiedztwo wymienionych dróg może lokalnie powodować występowanie uciążliwości związanych ze zwiększonym ruchem kołowym.

Na terenie gminy nie występują żadne uciążliwości związane z transportem kolejowym. Poza torowiskiem nieczynnej kolejki wąskotorowej przez obszar gminy nie przebiega żadna trakcja kolejowa.

6.3.1.4. Obszary wymagające programów naprawczych

W obrębie gminy Dąbrowa Biskupia nie występują obszary wymagające, w myśl obowiązujących przepisów, opracowania programów naprawczych. Wynika to z badań przeprowadzonych dla potrzeb oceny jakości powietrza w strefach, przedstawionej w punkcie 6.3.1.

6.3.2. Lista przedsięwzięć własnych gminy

W celu zapewnienia jak najlepszego stanu jakości powietrza atmosferycznego przewiduje się realizację niżej wymienionych wytycznych:

1. Ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów;
2. Rozbudowa sieci gazowych, zmiana systemu ogrzewania;

3. Wspomaganie rozwoju przemysłu wysokiej technologii i rolnospożywczego poprzez przygotowanie terenów pod inwestycje, ich wspólną promocję i ulgi podatkowe;
4. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów wymagających zapewnienia wysokiej jakości powietrza;
5. Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji substancji do powietrza przez podmioty korzystające ze środowiska;
6. Kreowanie warunków najlepszego stanu jakości powietrza na terenach o walorach turystyczno – krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego (reglamentacja);
7. Wsparcie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie niskiej emisji (plany miejscowe, ulgi podatkowe, reglamentacja);
8. Wprowadzenie stref ograniczonego ruchu pojazdów spalinowych;
9. Likwidowanie uciążliwości zapachowych spowodowanych hodowlą na terenach zabudowy mieszkaniowej;
10. Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego.

6.4. Oddziaływanie hałasu

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko. Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129 z 2006, poz. 902, jednolity tekst ze zmianami.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energie, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku określa się w decybelach (dB). Dopuszczalne wartości równoważnego poziomu dźwięku podano w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz.826).

Poziomy dopuszczalne dotyczą emisji hałasu na danym terenie. Na terenach nie wyszczególnionych w załączniku do ww. rozporządzenia, dopuszczalny poziom hałasu określa się, przyjmując wartości dopuszczalne dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu.

Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na terenie podlegającym zaliczeniu do dwóch lub więcej rodzajów terenów wyszczególnionych w ww. załączniku określa się, przyjmując wartości dopuszczalne poziomów dźwięku odpowiadające najniższym dopuszczalnym poziomom dźwięku dla tych terenów. W rozporządzeniu, określono także standardy emisyjne dla takich obiektów jak drogi lub linie kolejowe (wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym) jak i poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych.

Tabela 7 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeqD i LAeqN, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a) Strefa Ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców ³⁾	65	55	55	45

Objaśnienia:

1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 8 Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeqD i LAeqN, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe1)		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	c) Strefa Ochronna „A” uzdrowiska d) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	e) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej f) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży g) Tereny domów opieki społecznej h) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	e) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego f) b) Tereny zabudowy zagrodowej g) Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe h) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	b) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców2)	65	55	55	45

Objaśnienia:

1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

2) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona swartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Oznacza to, że dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, wojewoda lub rada powiatu (w zależności od kompetencji) tworzy program działań, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52dB
- średnia uciążliwość 52dB < LAeq < 62dB
- duża uciążliwość 63dB < LAeq < 70dB
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70dB

6.4.1. Stan istniejący

Aby dokonać analizy jakości stanu akustycznego środowiska, należy zwrócić uwagę na charakter gminy, jej uwarunkowania wynikające z położenia, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Struktura użytkowania powierzchni terenu gminy Dąbrowa Biskupia jest następująca:

- użytki rolne (grunty orne, sady, łąki i pastwiska): 73% powierzchni powiatu,
- lasy: 19 % powierzchni gminy,
- pozostałe grunty i nieużytki: 8 % powierzchni gminy.

Powyższa struktura zagospodarowania wyznacza rozwój gminy w kierunku rolno-przetwórczym i agroturystycznym.

Aktualnie w gminie funkcjonuje tylko kilka większych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Jednak żadne przedsiębiorstwo z terenu gminy nie musiało występować o pozwolenie na emisję hałasu.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: droga nr 252 Inowrocław - Zakrzewo, stanowiąca odcinek szlaku komunikacyjnego do Włocławka oraz droga nr 249 Dąbrowa Biskupia - Złotniki Kujawskie. Pozostałe drogi mają znaczenie lokalne. Sąsiedztwo wymienionych dróg może lokalnie powodować występowanie uciążliwości związanych z podwyższonym hałasem komunikacyjnym.

6.4.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy

Jak wyżej zaznaczono teren gminy przecinają dwie drogi wojewódzkie o numerach 252 i 249. Pozostałe drogi mają charakter lokalny i nie notuje się na nich zwiększonego ruchu pojazdów.

Jedynymi obszarami na których występować może podwyższony hałas komunikacyjny są miejscowości i tereny położone wzdłuż dróg wojewódzkich, są to następujące miejscowości:

- Dąbrowa Biskupia,
- Pieranie,
- Stanomin,
- Ośniszczewko.

Problem hałasu komunikacyjnego w gminie ma charakter marginalny, wyniki badań dotyczące terenu powiatu wskazują, że największą uciążliwością charakteryzują się obszary położone wzdłuż dróg krajowych oraz gęsto zabudowane obszary miejskie. Pomiarów udowodniły, że głównym czynnikiem uciążliwości dróg jest ruch ciężarowy i jednocześnie wskazały na konieczność wyeliminowania go z obszarów gęstej zabudowy i innych terenów chronionych. Badania potwierdzają zasadność skupienia się na szeroko rozumianym monitoringu komunikacyjnym.

6.4.1.2. Identyfikacja miejscowych źródeł hałasu

W obrębie granic gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych emitujących do otoczenia ponadnormatywny hałas. Gmina ma charakter rolniczy o niskim stopniu zurbanizowania, z charakteru zabudowy i głównych funkcji można rozpoznać, że rozpatrywane obecnie rodzaje

hałasu mogą mieć jedynie znaczenie lokalne i nie stwarzają zagrożenia dla ludności i środowiska.

6.4.1.3. Obszary wymagające programów naprawczych

W powiecie inowrocławskim nie utworzono dotychczas żadnego obszaru ograniczonego użytkowania ze względu na ponadnormatywną emisję hałasu. Również na terenie gminy Dąbrowa Biskupia nie przewiduje się tworzenia takich obszarów, nie jest również wymagane opracowywanie programów naprawczych.

6.4.2. Przewidywane kierunki zmian

Można przewidywać, że w związku z zastosowaniem coraz lepszych powierzchni drogowych oraz wprowadzaniem na rynek nowoczesnych pojazdów, hałas komunikacyjny będzie ulegał w kolejnych latach stopniowemu ograniczeniu.

Prognozy demograficzne, dla gminy, wskazują że liczba mieszkańców utrzymuje się na względnie stałym poziomie 5300 – 5400 osób, dlatego też nie przewiduje się wzrostu tzw. hałasu osiedlowego.

W związku z rozwojem turystyki możliwe jest sezonowe zwiększenie hałasu komunalnego związanego z obiektami rekreacji i rozrywki.

6.4.3. Lista przedsięwzięć własnych gminy

W celu zapewnienia jak najlepszego stanu jakości klimatu akustycznego przewiduje się realizację niżej wymienionych wytycznych:

1. Modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg,
2. Ograniczenie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez działania kontrolne we współpracy ze Starostwem i WIOŚ,
3. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania komfortu akustycznego dla obszaru gminy,
4. Kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno – krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego,
5. Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji hałasu przez podmioty korzystające ze środowiska,
6. Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu spowodowanego przez pojazdy.

6.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Prawo ochrony środowiska ustala obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, oraz przez instalacje radiokomunikacyjne (telefonii komórkowa), radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa lub przekracza 15W, generujące pola o częstotliwościach od 30kHz do 30 GHz (Art. 180 pkt. 5 i art. 234 pkt. 2 wyżej powołanej ustawy). Pozwolenie wydaje wojewoda na czas nie dłuższy niż 10 lat.. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami) określa obowiązek uzyskania takiego pozwolenia dla instalacji, których użytkowanie rozpoczęto przed wejściem w życie tej ustawy (1 października 2001 r.), w terminie do 31 grudnia 2005 roku (Art. 20).

Zgodnie z przepisem art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być zachowane standardy ochrony środowiska to między innymi dla instalacji urządzeń radiokomunikacyjnych oraz linii elektroenergetycznych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

6.5.1. Analiza stanu aktualnego

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia brak jest radiofonicznych stacji nadawczych oraz nadajników telewizyjnych.

W ostatnich latach nastąpił rozwój nowych technik telekomunikacyjnych i rozwój sieci telefonii komórkowej. Elementem tej sieci są stacje bazowe telefonii komórkowej. Anteny nadawcze stacji bazowych lokalizowane są zwykle na wolnostojących wieżach antenowych lub na masztach antenowych instalowanych na dachach budynków, a także na istniejących wieżach lub kominach. Na terenie gminy znajduje się obecnie 4 takie anteny. Dwie wieże w Modliborzycach i jedna w Ośniszczewie i w Radojewicach.

Przepisy ochrony środowiska nakładają na inwestora obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych bezpośrednio po uruchomieniu obiektu. Lokalizacja anten na znacznych wysokościach (30-40 m npt.) oraz kierunkowa charakterystyka ich promieniowania powodują, że w miejscach dostępnych dla ludności pole elektromagnetyczne emitowane przez anteny nadawcze stacji bazowych jest wielokrotnie niższe niż dopuszczalne. Potwierdzają to badania WSSE. Stacje bazowe nie stanowią więc zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

Negatywną konsekwencją lokalizacji anten na dużych wysokościach, jest konieczność wznoszenia wysokich konstrukcji wsporczych, najczęściej w postaci wież kratowych, które są widocznym akcentem w krajobrazie. W gminie znajdują się tereny o szczególnych walorach krajobrazowych. Dlatego istotne jest lokalizowanie tych obiektów poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

Pola elektromagnetyczne wokół linii o napięciu niższym niż 110 kV traktowane są jako nieistotne z punktu widzenia wpływu na środowisko i zdrowie ludzi. Natomiast pola elektromagnetyczne o wartościach przekraczających wartości dopuszczalne mogą występować wokół linii elektroenergetycznych wysokich napięć oraz w otoczeniu stacji elektroenergetycznych. Na terenie gminy brak jest linii energetycznych o napięciu przekraczającym 110 kV.

Dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych wokół urządzeń o częstotliwości 50 Hz (takich jak linie i stacje elektroenergetyczne) wyrażony jest przez wartość skuteczną natężenia pola elektrycznego 10 kV/m w odniesieniu do miejsc dostępnych dla ludności i 1 kV/m w odniesieniu do obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz wartość skuteczną natężenia pola magnetycznego 80 A/m.

W gminie Dąbrowa Biskupia nie ma miejsc dostępnych dla ludności, w których pola elektromagnetyczne przekraczałyby wartość dopuszczalną, w granicach gminy znajduje się 85 transformatorów odpowiednio zabezpieczonych i oznakowanych.

6.5.2. Przewidywane kierunki zmian

W gminie Dąbrowa Biskupia nie przewiduje się lokalizacji inwestycji sieci elektroenergetycznych 220 i 400 kV ani nadajników radiowo-telewizyjnych.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013 jako preferencje strategii rozwoju wymienia między innymi rozbudowę sieci telekomunikacyjnych i informatycznych. Przewiduje się, że w najbliższych latach będzie następował ciągły rozwój nowych technik telekomunikacyjnych i informatycznych. Mając to na względzie oraz biorąc pod uwagę rosnące zapotrzebowanie na usługi telefonii komórkowej i łączności internetowej, która będzie się opierać na łączach radiowych, należy się spodziewać w najbliższych latach budowy kolejnych obiektów radiokomunikacyjnych - źródeł emisji pól elektromagnetycznych do środowiska.

6.6. Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe

Wraz z upływem lat wzrasta wpływ substancji chemicznych na środowisko, przy czym główne zagrożenia powodują substancje pochodzące z działalności człowieka. Na niebezpieczeństwo narażone są oprócz ludzi także poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego: woda, powietrze, gleba, rośliny i zwierzęta.

Bezpieczeństwo ekologiczne to utrzymanie na odpowiednim poziomie różnorodności biologicznej, krajobrazowej, zwiększenie skali rekultywacji obszarów zdewastowanych i zdegradowanych oraz zapobieganie pogarszaniu się jakości środowiska. Bezpieczeństwo zarówno chemiczne jak i biologiczne odgrywa dużą rolę w realizacji celów w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego. Bezpieczeństwo chemiczne oznacza wprowadzenie kontroli zagrożeń dla środowiska związanych przede wszystkim z awariami przemysłowymi z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych i obejmuje kwestie: rozpoznawania miejsc i charakteru potencjalnych zagrożeń, opracowanie właściwych planów operacyjnych na wypadek awarii przemysłowych i transportowych oraz posiadanie sprawnego systemu ratowniczego. Dynamiczny rozwój gospodarczy powoduje, że wszystkie elementy tego

systemu powinny być w sposób ciągły aktualizowane, a ze względu na wymóg rozpoznania możliwych skutków i zagrożeń, niezbędne jest ciągle monitorowanie sytuacji oraz działania profilaktyczne (wśród nich oceny ryzyka i raporty bezpieczeństwa).

Obecnie środki chemiczne stosowane są powszechnie m. in. w gospodarstwach domowych, w przemyśle, w produkcji farmaceutyków. Na szeroką skalę stosowane są chemikalia w rolnictwie pod postacią pestycydów, nawozów sztucznych. W obrocie znajdują się olbrzymie ilości substancji chemicznych a corocznie trafia do obrotu wiele nowych związków chemicznych. Szkodliwość substancji dla człowieka i środowiska może powodować ich niewłaściwe stosowanie, przechowywanie, opakowanie czy transport.

W związku z powyższym koniecznym stało się opracowanie i wydanie w kraju odpowiednich przepisów prawnych, normujących proces i metody oceny bezpieczeństwa, potencjalnych źródeł poważnych awarii, stwarzających potencjalne poważne zagrożenie dla ludzi i środowiska.

Rolniczy charakter gminy może spowodować, że niewłaściwa gospodarka chemikaliami stosowanymi w rolnictwie może przyczynić się do powstania skutków działalności człowieka na środowisko niemożliwych do usunięcia.

Dużym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia ludzi może być nieprawidłowe zagospodarowanie odpadów powstałych w wyniku zastosowania chemicznych środków ochrony roślin.

Problematyka wystąpienia awarii wiąże się również z przewozem materiałów niebezpiecznych (w opakowaniach i zbiornikach o różnej pojemności), jako jednym z elementów szeroko przyjętego bezpieczeństwa w działalności gospodarczej. W momencie wystąpienia katastrofy i uszkodzenia pojemników może dojść do masowego porażenia ludzi i zwierząt, a także do degradacji środowiska naturalnego. W zależności od rodzaju i ilości przewożonych środków oraz panujących warunków meteorologicznych zasięg oddziaływania zagrożenia może mieć od kilku do kilkunastu kilometrów.

Odrębne zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi stanowi możliwość wystąpienia klęsk żywiołowych, które w gminie najczęściej mogą być spowodowane powodzią czy pożarami lasów oraz odpadów.

Na terenie gminy zagrożenia powodziowe mogą wystąpić w przypadku niekorzystnych zjawisk hydrologicznych – powodzi opadowych i roztopowych.

W ostatnich latach pomimo zagrożeń wystąpienia pożarów w kompleksach leśnych, spowodowanych nadmiernym obniżeniem poziomu wilgotności ściółki leśnej szczególnie w okresach letnich, nie notowano wystąpienia zagrożeń na szerszą skalę.

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska. Zagrożenie dla środowiska o charakterze awaryjnym może wystąpić na składowiskach odpadów komunalnych, przemysłowych na skutek:

- pożaru, wywołanego samozapłonem lub wywołwanego umyślnymi podpaleniami,
- wybuchu metanu powstającego w wyniku beztlenowego rozkładu,
- niekontrolowanego zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych na skutek uszkodzenia uszczelnienia składowiska lub systemu drenażu.

Składowane odpady paląc się wydzielają do atmosfery różnego rodzaju substancje, w tym substancje trujące, duże ilości dymu oraz substancje o nieprzyjemnym zapachu pochodzącego głównie ze spalania substancji zawierających białko zwierzęce. Szczególnie niebezpieczne zarówno dla środowiska jak i dla zdrowia ludzi są substancje powstające w wyniku palenia się tworzyw sztucznych, w tym najbardziej niebezpieczne to dioksyny, działające na organizmy żywe już w bardzo małych stężeniach i kumulujące się w organizmach.

Źródłem zagrożenia wystąpienia awarii mogą także stać się wydzielające w trakcie rozkładu składowanych odpadów gazy. Szczególnie zagrożenie stwarza powstający w wyniku beztlenowego rozkładu metanu. Tworzy on, w szerokim zakresie od 5-15% metanu, w mieszaninie z powietrzem mieszaną wybuchową. Może przenikać przez warstwy odpadów oraz gleby do tworzących się na składowisku komór powietrznych, a także do znajdujących się w obrębie składowiska obiektów budowlanych stwarzając zagrożenie wybuchowe.

6.6.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia brak jest zakładów przemysłowych stwarzających szczególne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Jedynymi obiektami mogącymi w znacząco negatywny sposób oddziaływać na środowisko przyrodnicze są:

- składowisko odpadów w Stanominie,
- oczyszczalnia ścieków,
- zbiorniki stacji paliw w Dąbrowie Biskupiej.

Negatywny wpływ wymienionych obiektów na środowisko może mieć miejsce tylko w przypadku awarii bądź rażących błędów w eksploatacji tych urządzeń. Oddziaływanie składowiska odpadów na wody podziemne i środowisko gruntowe jest monitorowane poprzez system piezometrów zamontowanych w sąsiedztwie tych obiektów.

6.6.2. Cele i zadania do realizacji

Lista przedsięwzięć ukierunkowanych na ograniczenie stosowania chemikaliów, wystąpienia awarii i klęsk żywiołowych przewidzianych do realizacji w gminie obejmuje następujące pozycje:

1. Stworzenie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia zagrożenia;
2. Modernizacja i doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego OSP;
3. Zidentyfikowanie przedsiębiorstw wykorzystujących substancje niebezpieczne i wykorzystanie wniosków płynących z ich planów operacyjnych do opracowywania i aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego;
4. Identyfikacja terenów potencjalnie zagrożonych z tytułu możliwości wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej;
5. Uwzględnienie w procesie planowania przestrzennego i inwestycyjnego zapisów zewnętrznych planów operacyjno – ratunkowych;
6. Uwzględnienie zasad bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych w projektach organizacji ruchu na drogach gminy;
7. Utrzymanie we właściwym stanie technicznym dróg, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych;
8. Opracowanie i realizacja lokalnego systemu zagospodarowania padłych zwierząt;
9. Budowa chodników wzdłuż dróg;

10. Wspieranie działań na rzecz prawidłowego zagospodarowania obornika, gnojowicy i gnojówki w fermach zwierząt gospodarskich;
11. Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych;

7. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

7.1. Narzędzia i instrumenty programowo – planistyczne

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Wójt lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy. Wójt gminy okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Wójt gminy w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

7.1.1. Kompetencje w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności

- wprowadzenie formy ochrony przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów;
- naliczanie opłat za usunięcie drzew i krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew i krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

7.1.2. Kompetencje w zakresie ochrony wód

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wydawanie pozwoleń wodno-prawnych.

7.1.3. Kompetencje w zakresie ochrony powietrza

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

7.1.4. Kompetencje w zakresie gospodarki odpadami

- nakazanie posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.

7.2. Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

7.2.1. Ustawy

- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2001 nr 63 poz. 638 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne
- Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne
- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

7.2.2. Rozporządzenia

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2001 nr 60 poz. 616 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.
- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia
- Dz.U. 2001 nr 148 poz. 1660 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych
- Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1735 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami

- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska
- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów
- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości
- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku
- Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem
- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów

- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji
- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów
- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji

7.2.3. Inne akty prawne

Obwieszczenia

- M.P. 2007 nr 68 poz. 754 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2008
- M.P. 2007 nr 65 poz. 732 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 18 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 486 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie stawek opłat za działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu złóż kopalin, magazynowaniu substancji oraz składowaniu odpadów na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 485 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie górnych i dolnych stawek opłat eksploatacyjnych na rok 2008
- M.P. 2007 nr 32 poz. 377 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2006 r. przypadających na jednego mieszkańca

Inne akty prawne

- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej, przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 23 sierpnia 2001 r.
- Polityka Leśna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
- Strategia rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013, 2007r.
- Zaktualizowana prognoza oddziaływania na środowisko Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007 – 2013 sierpień 2006 r.
- Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006-2013,
- Strategia gospodarki wodnej Dokument przyjęty przez radę ministrów w dniu 13 września 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 z elementami prognozy do roku 2020 dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wsi popegeerowskiej, grudzień 2004

7.2.4. Obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska

- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto
- Decyzja Rady przyjmująca program szczegółowy badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w dziedzinie energii, środowiska i stałego rozwoju (1998-2002)
- Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i I Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń
- Decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego I Rady ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego
- Dyrektywa Rady w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa 94/63/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw
- Dyrektywa Rady 96/61/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli
- Dyrektywa Rady 97/11/WE zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre publiczne i prywatne przedsięwzięcia na środowisko
- Dyrektywa Rady 91/156/EWG zmieniająca Dyrektywę 75/442/EWG w sprawie odpadów
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
- Dyrektywa Rady 87/101/EWG zmieniająca dyrektywę 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych
- Dyrektywa 90/1210/EWG w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG normalizująca i racjonalizująca sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska

- Dyrektywa Rady 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych
- Dyrektywa Komisji 93/67/EWG ustanawiająca zasady oceny ryzyka dla człowieka i środowiska naturalnego ze strony substancji notyfikowanych zgodnie z dyrektywą Rady 67/548/EWG
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/81/WE z 23 października 2001 r. w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (dokument opublikowany w Fakty. Dokumenty nr II, czerwiec 2002, PSE SA)
- Decyzja ramowa Rady 2003/80/WSiSW w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne
- Dyrektywa Rady z dnia 01.12.1986r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego (numer aktu prawnego 86/594/EWG; miejsce opublikowania OJ 334, 06.12.1986)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 08.05.2000r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących hałasu emitowanego przez urządzenia stosowane na zewnątrz pomieszczeń (numer aktu prawnego 2000/14/WE; miejsce opublikowania OJ L 162, 03.07.2000)
- Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001r. w sprawie przyjęcia dyrektywy 2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (numer aktu prawnego CP (EC) No 25/2001)
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE

8. Dostęp do informacji , edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają:

- projekty: polityki ekologicznej państwa, wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, programów ochrony powietrza, programów ochrony środowiska przed hałasem, zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych – przed ich skierowaniem do postępowania z udziałem społeczeństwa;
- polityki, strategie, plany lub programy,
- prognozy oddziaływania na środowisko,
- decyzje wydawane dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, które nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony;
- raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- analizy porealizacyjne;
- opracowania ekofizjograficzne, mapy akustyczne
- wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia,
- przeglądy ekologiczne;

- rejestry substancji niebezpiecznych
- raporty o bezpieczeństwie
- zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze;
- decyzje o wymiarze, odroczeniu terminu płatności, zmniejszeniu i umorzeniu opłat za korzystanie ze środowiska lub administracyjnych kar pieniężnych i wiele innych.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami, a także same już zatwierdzone opracowania. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedzinę nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać. Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne gminy winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajzeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa.

9. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska (POŚ) mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami. Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska są:

1. Źródła zagraniczne, w tym środki:
 - Unii Europejskiej, dostępne w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013;
 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013;
 - Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska;
2. Źródła krajowe, w tym środki:
 - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
 - Fundacji Ekofundusz

W przypadku inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej większość zadań finansowana będzie w ramach środków funduszy strukturalnych – Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Uzupełnieniem środków funduszy UE może być dofinansowanie z krajowych funduszy ochrony środowiska, które w szczególności udzielają preferencyjnych pożyczek.

10. Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska gminy Dąbrowa Biskupia

10.1. Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska z 2001 roku system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów. Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku. Ponadto, Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

10.1.1. Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,

- nasadzenia.

10.1.2. Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów,
- ilość gruntów zrekultywowanych,
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne,
- zawartość metali ciężkich w glebie,
- zasobność gleby oraz odczyn.

10.1.3. Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

10.1.4. Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

10.1.5. Gospodarowanie odpadami

Szczegółowe aspekty dotyczące monitoringu w zakresie gospodarowania odpadami zawarte zostaną w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Gminy Dąbrowa Biskupia.

11. Spis tabel

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody	22
Tabela 2 Wykaz elektrowni wiatrowych na terenie gminy	33
Tabela 3 Wykaz ujęć wody na terenie gminy	39
Tabela 4 Wykaz zbiorników bezodpływowych na terenie gminy	40
Tabela 5 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery	44
Tabela 6 Wyniki oceny jakości powietrza w powiecie inowrocławskim.....	45
Tabela 7 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeqD i LAeqN, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby	48
Tabela 8 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeqD i LAeqN, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem	49